

Byggbranschen

Allvarliga arbetsskador och sjukfrånvaro.

En rapport byggd på statistik. Maj 2022.

afa
FÖRSÄKRING

Vill du ta del av
kommande publikationer?

Ladda ner och prenumerera på
våra statistikrapporter här:

[www.afaforsakring.se/
statistikrapporter](http://www.afaforsakring.se/statistikrapporter)

Afa Försäkring ger trygghet och ekonomiskt stöd vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, dödsfall och föräldraledighet. Våra försäkringar är bestämda i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter och vi försäkrar 9 av 10 människor i privat näringsliv, kommuner och regioner.

Afa Försäkring drivs utan utdelning till ägarna. Vi förvaltar drygt 200 miljarder kronor för att säkerställa framtida utbetalningar till våra försäkrade. En viktig del av vår verksamhet är att stödja forskning och projekt som aktivt syftar till att förbättra arbetsmiljön.

Afa Försäkring är samlingsnamnet för Afa Trygg tjänstepensionsaktiebolag, Afa Sjuk tjänstepensionsaktiebolag och Afa Liv tjänstepensionsaktiebolag.

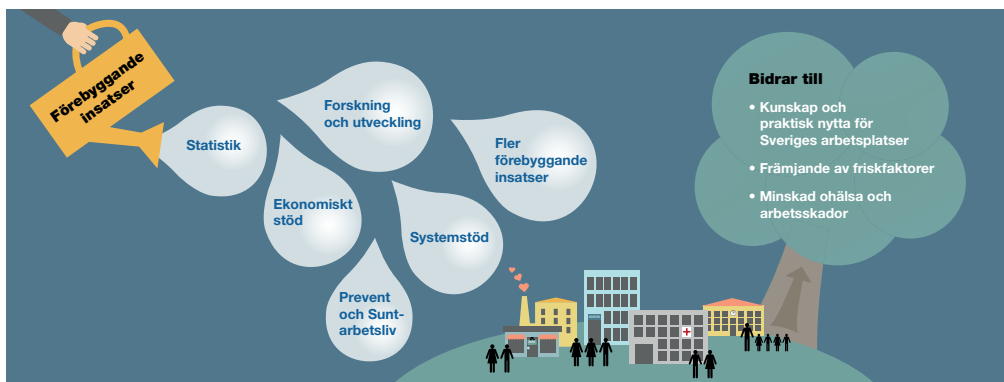
Afa Försäkring har cirka 650 medarbetare och ägs av Svenskt Näringsliv, LO och PTK.

Vi arbetar förebyggande

Afa Försäkring är kollektivavtalets försäkringsbolag och ägs av arbetsmarknadens parter. Varje år satsar våra ägare Svenskt Näringsliv, LO och PTK cirka 300 miljoner kronor, genom Afa Försäkring, på insatser som ska stötta arbetsgivare och anställda i deras förebyggande arbete. På så vis bidrar vi till minskad ohälsa och färre arbetsskador på landets arbetsplatser.

Grunden i vårt förebyggande arbete är vår skadedatabas, som innehåller över 15 miljoner försäkringsärenden. Ur skadedatabasen kan vi ta fram statistik om vilka yrken och arbetsuppgifter som är förknippade med olika skador och sjukdomar. Statistiken används bland annat som beslutsunderlag för forskning vi finansierar inom arbetsmiljö och hälsa.

För att göra informationen tillgänglig för alla presenterar vi varje år aktuell statistik i vår årsrapport och i flera delrapporter. Årsrapporten är mer generell medan delrapporterna belyser specifika områden, till exempel arbetsskador och sjukfrånvaro för byggbranschen, som den här rapporten.

Innehåll

Bakgrund	5
Om rapporten	9
Sammanfattning	12
Allvarliga arbetsolycksfall inom byggbranschen	15
Risk för allvarliga arbetsolycksfall över tid	17
Risk för allvarliga arbetsolycksfall per åldersgrupp	19
Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall	20
Åldersberoende risk, efter händelsetyp	22
Exempel på händelseförlopp	24
Var på kroppen sker skadorna?	26
Handskador vid arbete med handhållna verktyg inom byggbranschen	28
Arbetssjukdomar inom byggbranschen	30
Långvarig sjukfrånvaro	34
Risk för långvarig sjukfrånvaro över tid	35
Risk för långvarig sjukfrånvaro över tid per åldersgrupp	36
Vilka diagnoser orsakar långvarig sjukfrånvaro?	38
Kortvarig sjukfrånvaro	42
Risk för kortvarig sjukfrånvaro över tid	44
Risk för kortvarig sjukfrånvaro över tid per åldersgrupp	45
Vilka diagnoser orsakar kortvarig sjukfrånvaro?	47
Upprepad sjukfrånvaro	49
Covid-19 – kort- och långvarig sjukfrånvaro	51
Förslag på förebyggande åtgärder	52

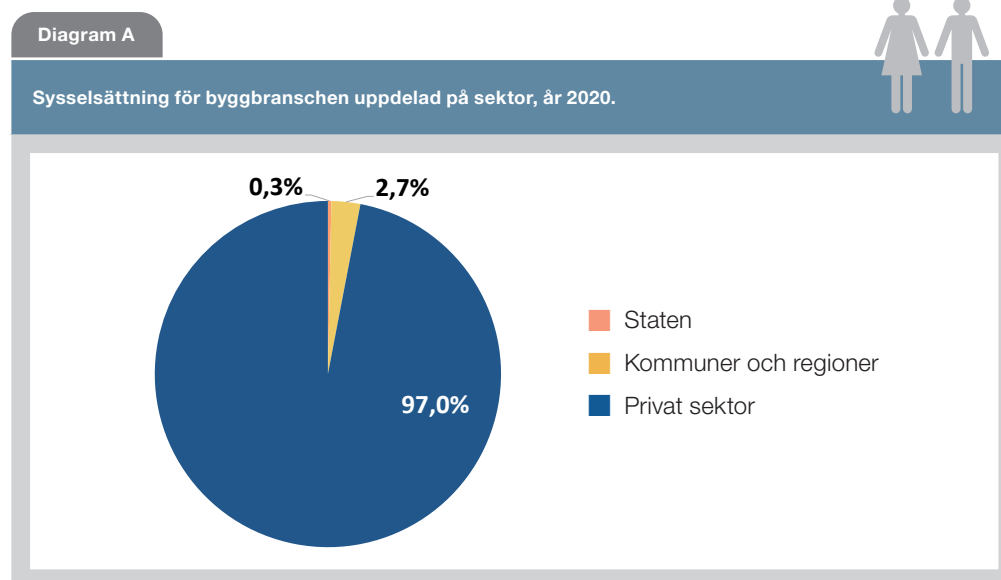

Bakgrund

På den svenska arbetsmarknaden är yrken inom byggbranschen bland de mest utsatta för arbetsolycksfall och arbetssjukdomar. Byggbranschen sysselsatte sammanlagt 242 000 arbetare år 2020, vilket är åtta procent av det totala antalet sysselsatta i privat sektor. För män utgör yrkesgrupperna i branschen tolv procent av samtliga sysselsatta i sektorn. Det är därför viktigt att kartlägga vilka händelser som orsakar allvarliga arbetsskador och vilka diagnoser som leder till långvarig sjukfrånvaro inom yrkesgrupperna.

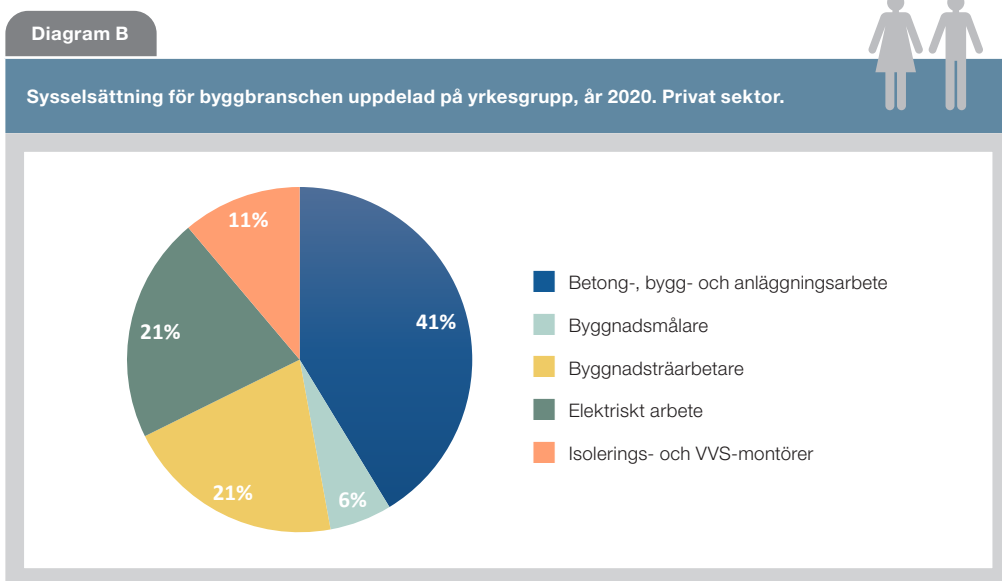
Rapporten bygger på statistik över försäkringsärenden för de fem yrkesgrupperna *betong-, bygg- och anläggningsarbete, byggnadsmålare, byggnadsträarbetare, elektriskt arbete och isolerings- och VVS-montörer*.

Som **diagram A** visar är 97 procent av de arbetande inom byggbranschen anställda inom privat sektor, medan ungefär 3 procent är anställda inom kommunal sektor. Staten och regional sektor står för mindre än 1 procent var av sysselsättningen. Fördelningen gör att statistiken i rapporten inte redovisas uppdelat på sektor utan enbart för privat sektor.

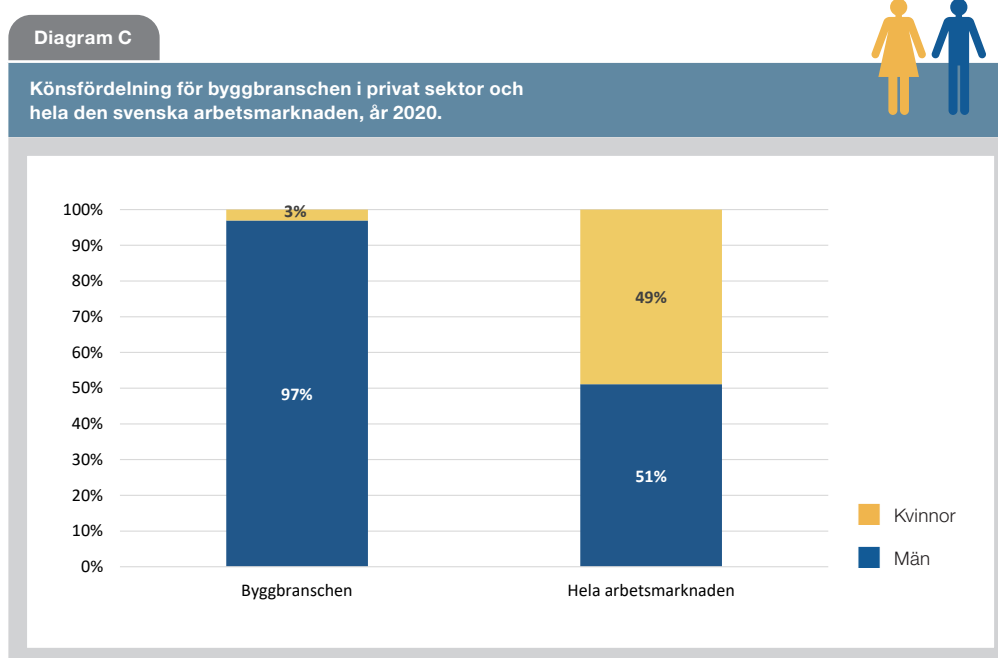
Källa: Statistiska centralbyrån, SCB.

Som **diagram B** visar utgör yrkesgruppen *betong-, bygg- och anläggningsarbete* 41 procent av de sysselsatta i byggbranschen medan *byggnadsträarbetare* och *elektriskt arbete* utgör 21 procent vardera, *isolerings- och VVS-montörer* 11 procent och *byggnadsmålare* 6 procent.

Källa: Statistiska centralbyrån, SCB.

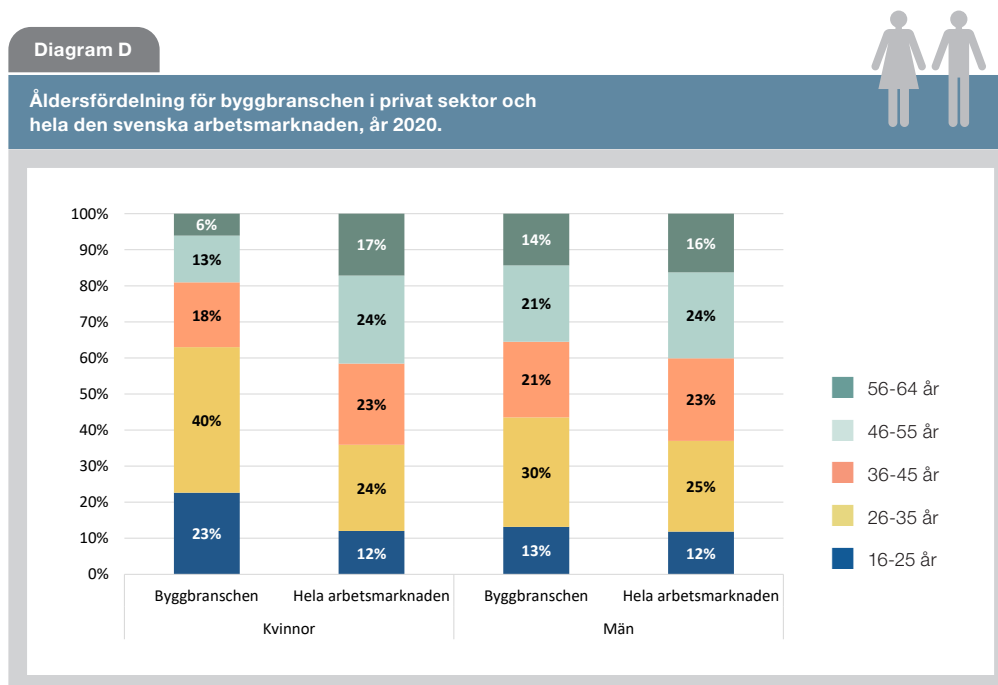
Som **diagram C** visar är byggbranschen mansdominerad och könsfördelningen för de studerade yrkesgrupperna i rapporten skiljer sig från könsfördelningen för hela den svenska arbetsmarknaden. År 2020 var 49 procent av de sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden kvinnor och 51 procent var män. Samma år var 3 procent av de sysselsatta inom byggbranschen kvinnor och 97 procent var män. Den stora mansdominansen inom byggbranschen gör att statistiken i rapporten ibland inte går att dela upp på kön.

Källa: Statistiska centralbyrån, SCB.

Som **diagram D** visar skiljer sig även ålderssammansättningen för byggbranschen från ålderssammansättningen för den svenska arbetsmarknaden i sin helhet.

För byggbranschen är andelen yngre högre än vad den är på hela arbetsmarknaden, vilket delvis beror på att yrkena inte kräver eftergymnasial utbildning. År 2020 var 63 procent av kvinnorna och 43 procent av männen mellan 16 och 35 år. Motsvarande siffror för hela arbetsmarknaden var 36 och 37 procent.

Källa: Statistiska centralbyrån, SCB.

Om rapporten

Rapporten bygger på statistik från Afa Försäkrings skadedatabas och handlar om allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro för yrkesgrupperna *betong-, bygg- och anläggningsarbete, byggnadsmålare, byggnadsträarbetare, elektriskt arbete och isolerings- och VVS-montörer*. Bland annat redovisas de vanligaste orsakerna till allvarliga arbetsolycksfall och de vanligaste diagnoserna vid långvarig och kortvarig sjukfrånvaro för yrkesgrupperna.

Vi har studerat 26 122 långa sjukfall, 32 717 korta sjukfall och 13 472 allvarliga arbetsolyckor som har inträffat under perioden 2015–2020. Vi har också studerat 2 894 arbetssjukdomar som har visat sig under åren 2015–2020, 1 195 av dem har drabbat anställda i byggbranschen. Statistiken redovisas efter skadeår/visandeår, det vill säga det år som arbetsolycksfallet inträffade, arbetssjukdomen visade sig, eller sjukfallet påbörjades.

Afa Försäkrings skadedatabas är en dynamisk databas. Det betyder att sjukfall och arbetsskador kan rapporteras in i efterhand, vilket ger en eftersläpning i inflödet av försäkringsärenden. Normalt beräknar vi att det tar cirka två till tre år innan majoriteten av de skador som har inträffat under ett skadeår har rapporterats in till Afa Försäkring. Eftersläpningen för arbetssjukdomar är dock längre.

I rapporten är risken, det vill säga antalet sjukfall/arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta, beräknad för perioden 2015–2020. Varje skadeår/visandeår är avläst 31 december året efter skadeår/visandeår.

Till beräkningarna har sysselsättningsstatistik från Statistiska centralbyråns yrkesregister använts. Statistiken finns tillgänglig för åren 2015–2020.

Yrkesgruppen *betong-, bygg- och anläggningsarbete* inkluderar anläggningsarbetare, anläggningsdykare, anläggningsmaskinförare, m.fl, betongarbetare, byggnads- och ventilationsplåtslagare, glastekniker, golvläggare, grovarbetare inom bygg och anläggning, kranförare, m.fl, maskinoperatörer, cement-, sten- och betongvaror, murare, m.fl, stålkonstruktionsmontörer och grovplåtsslagare, ställningsbyggare, takmontörer och övriga byggnads- och anläggningsarbetare.

Yrkesgruppen *byggnadsmålare* består av målare.

Yrkesgruppen *byggnadsträarbetare* inkluderar fin-, inrednings- och möbelsnickare och träarbetare, snickare, m.fl.

Yrkesgruppen *elektriskt arbete* inkluderar distributionselektriker, elektronikreparatörer och kommunikationselektriker, m.fl, industrielektriker och installations- och serviceelektriker.

Yrkesgruppen *isolerings- och VVS-montörer* inkluderar isoleringsmontörer, kyl- och värmepumpstekniker, m.fl. och VVS-montörer, m.fl.

Yrkesgrupperna omfattas huvudsakligen av Byggnadsarbetareförbundets, IF Metalls, Elektrikerförbundets, Målarförbundets och SEKO:s avtalsområden.

FÖRSÄKRINGARNA SOM ÄR GRUNDEN FÖR VÅR STATISTIK:

Arbetskadeförsäkringen

Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA, omfattar samtliga anställda. Det vill säga såväl arbetare som tjänstemän inom avtalsområdena Svenskt Näringsliv/LO/PTK och Kooperationen. TFA-KL omfattar samtliga anställda i kommuner, regioner, Svenska kyrkan och Sobonaföretag. Afa Försäkring har också uppdraget att administrera och reglera arbetsskador i enlighet med det statliga personskadeavtalet, PSA, och har därför information om i stort sett alla anmälda arbetsskador i Sverige.

Sjukförsäkringen

Avtalsgruppsjukförsäkringen, AGS, omfattar arbetare inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO och Kooperationen. AGS-KL omfattar anställda i kommuner, regioner, Svenska kyrkan och Sobonaföretag. Sobona är en arbetsgivarorganisation för företag som är verksamma inom kommun- och regionnära verksamheter. Sjukförsäkringen omfattar däremot inte statligt anställda eller tjänstemän inom det privata avtalsområdet. Sjukförsäkringen ger ett komplement till sjukpenning eller sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan och sjukfrånvaron behöver inte vara arbetsrelaterad.

Arbetsskador

Grunden för statistiken om arbetsolycksfall och arbetssjukdomar är skador som har gett ersättningar från Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA. Statistiken som redovisas avser endast godkända arbetsskador. Med en allvarlig arbetsolycka menar vi att olyckan har lett till mer än 30 dagars sjukskrivning eller motsvarande läkningstid, eller till medicinsk invaliditet. Medicinsk invaliditet

är ett försäkringsmedicinskt mått som anges i procent (%). Det är ett mått på den bestående kroppsliga funktionsnedsättningen till följd av arbetsskadan. Den medicinska invaliditetsgraden avgörs först då skadan har nått ett tillstånd då inga förändringar förväntas. Fram till dess görs en preliminär uppskattning av skadans svårighetsgrad.

Långa sjukfall

Grunden för avsnitten om långa sjukfall är ersatta sjukfall i Afa Försäkrings sjukförsäkring, avtalsgruppsjukförsäkring AGS, som omfattar privatanställda arbetare. Med ett långt sjukfall menar vi en sjukskrivning som har pågått i mer än 90 dagar eller lett till sjuk eller

aktivitetsersättning, hos Afa Försäkring kallad månadersättning. Aktivitetsersättning är en tidsbegränsad ersättning som Försäkringskassan kan bevilja unga i åldern 19–29 år.

Korta sjukfall

Avtalsgruppsjukförsäkringen för privatanställda arbetare, AGS, lämnar i normalfallet ersättning från och med dag 15 i ett sjukfall.

För byggbranschen är det därför möjligt att redovisa statistik för korta sjukfall, vilket vi definierar som sjukfall som blivit mellan 15 och 90 dagar långa.

Kompletterande statistik

Afa Försäkring registrerar diagnoskoder enligt kodsyste­met ICD-10 som administreras av Socialstyrelsen (Socialstyrelsen, 2011). Yrkesgrupperna i rapporten baseras på standard för svensk yrkesklassificering, SSSYK (Statistiska centralbyrån, 2012), och uppgifter om antalet sysselsatta kommer från Statistiska centralbyråns yrkesregister. I rapporten är risken, det vill säga antalet sjukfall per 1 000 sysselsatta, beräknad för perioden 2015–2020. Till beräkningarna har sysselsättningsstatistik från yrkesregistret använts. Statistiken finns tillgänglig för åren 2015–2020.

Statistiska centralbyråns yrkesregister innehåller information om den arbetande

befolkningens yrkestillhörighet. Informationen gäller det yrke individen ansetts ha haft i november under referensåret och den ålder som han eller hon har uppnått vid årets slut. Statistiken omfattar alla som är 16 år eller äldre och som under referensåret ansetts ha varit förvärvsarbetande i november månad och folkbokförda i Sverige 31 december. Fram till och med 2018 räknas en person som förvärvsarbetande om han eller hon arbetat i minst en timme per vecka i november månad. Från och med 2019 räknas en person som förvärvsarbetande om han eller hon fått en lön i november månad som överstiger 99 kronor eller bedrivit aktiv näringsverksamhet.

Sammanfattning

Rapporten avser arbetsskador och sjukfrånvaro inom byggbranschen i privat sektor.

Arbetsskador

- ▶ Anställda inom byggbranschen har högre risk för allvarliga arbetsolycksfall än genomsnittet för samtliga yrkesgrupper i privat sektor.
- ▶ Olyckor med *maskiner och verktyg* och *fall från höjd* är de vanligaste orsakerna till ett allvarligt arbetsolycksfall inom byggbranschen.
- ▶ Den vanligaste skadan vid en arbetsolycka i byggbranschen är en handskada.
- ▶ Inom byggbranschen har *byggnadsträarbetare* högst risk för ett allvarligt arbetsolycksfall medan yrkesgruppen *elektriskt arbete* har lägst risk.
- ▶ Det är de yngsta och de äldsta inom byggbranschen som har högst risk att drabbas av ett allvarligt arbetsolycksfall.
- ▶ Yngre skadar sig oftare vid olyckor med *maskiner och verktyg* och när de skär sig på något. Äldre skadar sig oftare i fallolyckor.
- ▶ Den vanligaste orsaken till en handskada inom byggbranschen är i samband med ett arbetsmoment där man arbetar med ett handhållet verktyg, till exempel kniv eller såg. 52 procent av samtliga arbetsolycksfall som leder till en handskada inträffar vid arbete med ett handhållet verktyg.
- ▶ De vanligaste orsakerna bakom godkända arbetssjukdomar för anställda inom byggbranschen är *effekter av vibration* och *karpaltunnelsyndrom*.

Långvarig sjukfrånvaro

- ▶ *Muskuloskeletala diagnoser som ryggsjukdomar och reumatism är den vanligaste orsaken till långvarig sjukfrånvaro inom byggbranschen.*
- ▶ *Byggnadsmålare har den högsta risken för långvarig sjukfrånvaro inom byggbranschen. Yrkesgruppen elektriskt arbete har den lägsta risken.*
- ▶ *Kvinnor inom byggbranschen har högre risk för långvarig sjukfrånvaro än män och äldre har högre risk än yngre.*
- ▶ *Risken för långvarig sjukfrånvaro har minskat i byggbranschen de senaste åren.*

Kortvarig sjukfrånvaro

- ▶ *Risken för kortvarig sjukfrånvaro inom byggbranschen ökade 2020. En viktig förklaring till detta var covid-19.*
- ▶ *Ökande ålder påverkar inte kortvarig sjukfrånvaro i samma utsträckning som långvarig sjukfrånvaro.*
- ▶ *De kortvariga sjukfallen har, jämfört med de långvariga, en lägre andel psykiska och muskuloskeletala diagnoser och en högre andel sjukfall på grund av olycksfall på fritiden.*

Allvarliga arbetsolycksfall inom byggbranschen

I detta avsnitt redovisas statistik över allvarliga arbetsolycksfall inom byggbranschen. Arbetsolycksfallen som redovisas har ersatts av Trygghetsförsäkringen vid arbetsskada för privatanställda, TFA.

I **tabell 1** visas antalet arbetsolycksfall för byggbranschen i privat sektor uppdelat på kön och olyckans allvarlighetsgrad för åren 2015–2020. Hur allvarlig en skada är bedöms utifrån hur lång tid sjukfallet varat och om den har lett till permanent funktionsnedsättning i form av medicinsk invaliditet eller till dödsfall.¹ Antalet olycksfall har legat på en jämn nivå de senaste åren och en knapp tredjedel av dem har varit allvarliga. I den här rapporten kommer vi att fokusera på de allvarliga arbetsolycksfallen.

Endast tre procent av olyckorna har drabbat kvinnor. Det beror till stor del på att de flesta sysselsatta inom byggbranschen är män. På grund av den ojämna könsfördelningen kommer merparten av statistiken i detta avsnitt inte att redovisas uppdelat på kön.

Med en allvarlig arbetsolycka menar vi att olyckan har lett till mer än 30 dagars sjukskrivning eller motsvarande läkningstid, och/eller medicinsk invaliditet.

Tabell 1

Antal godkända arbetsolycksfall efter allvarlighetsgrad och kön inom byggbranschen, 2015–2020. Privat sektor.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ej allvarliga arbetsolycksfall	4 494	5 142	5 348	5 405	5 569	5 341
Män	4 354	4 950	5 159	5 198	5 323	5 108
Kvinnor	140	192	189	207	246	233
Allvarliga arbetsolycksfall	2 060	2 206	2 367	2 385	2 248	2 206
Män	2 020	2 156	2 309	2 333	2 172	2 149
Kvinnor	40	50	58	52	76	57
Totalsumma	6 554	7 348	7 715	7 790	7 817	7 547

¹ Medicinsk invaliditet är ett mått på den bestående kroppsliga funktionsnedsättningen till följd av en arbetsskada och graderas i procent av funktionsnedsättning.

Tabell 2 redovisar antalet allvarliga arbetsolycksfall uppdelat på de fem yrkesgrupperna inom byggbranschen. Flest arbetsolycksfall drabbade yrkesgruppen *betong-, bygg- och anläggningsarbete*. Det är också den största yrkesgruppen i branschen. Då antalet sysselsatta skiljer sig mellan yrkesgrupperna behöver olycksfallen sättas i relation till sysselsättningen när man jämför grupperna, vilket görs i följande avsnitt.

Tabellen visar även hur stor andel av de allvarliga arbetsolyckorna som ledde till

medicinsk invaliditet år 2020. För hela byggbranschen ledde i genomsnitt 57 procent av de allvarliga arbetsolyckorna till medicinsk invaliditet.² *Byggnads-målare* hade lägst andel olyckor med medicinsk invaliditet, medan *byggnadsträ- arbetare* hade högst. Att siffran skiljer sig åt mellan yrkesgrupperna beror troligtvis på att arbetsuppgifterna och därmed typen av olyckor skiljer sig åt mellan grupperna. I kommande avsnitt beskrivs de händelseförlopp som oftast orsakar ett arbetsolycksfall för anställda inom byggbranschen.

Tabell 2

Antal godkända allvarliga arbetsolycksfall 2015–2020 och andel med medicinsk invaliditet 2020 per yrkesgrupp inom byggbranschen. Kvinnor och män. Privat sektor.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Andel medicinsk invaliditet 2020
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	888	952	1 011	1 066	970	984	54%
Byggnads målare	106	81	100	96	86	83	43%
Byggnadsträarbetare	682	699	717	713	696	674	61%
Elektriskt arbete	214	268	306	299	277	251	57%
Isolerings- och VVS-montörer	170	206	233	211	219	214	59%
Totalsumma	2 060	2 206	2 367	2 385	2 248	2 206	57%

Avläst 2021-12-31.

²I genomsnitt för samtliga yrkesgrupper i privat sektor ledde 52 procent av de allvarliga arbetsolyckorna till medicinsk invaliditet år 2020.

Risk för allvarliga arbetsolycksfall över tid

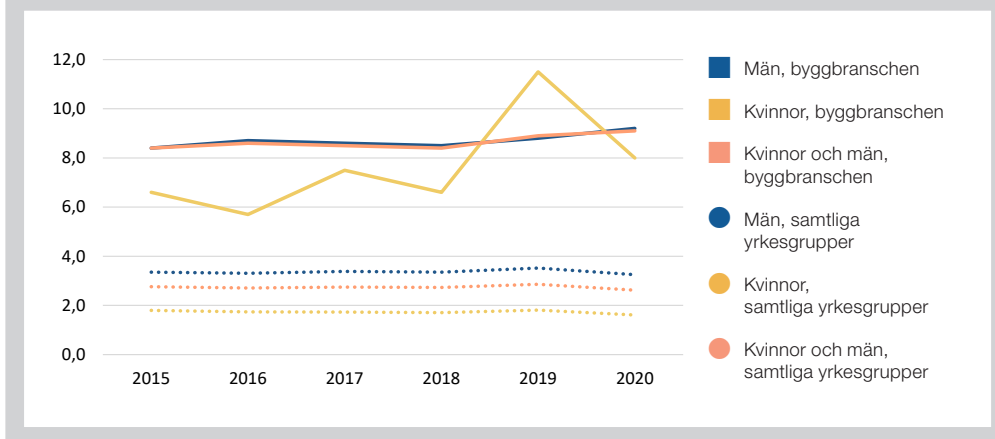
I **diagram 1** visas antalet allvarliga arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta över tid, även kallat risk för allvarliga arbetsolycksfall.³ Risken redovisas för män och kvinnor tillsammans samt uppdelat på kön för anställda inom byggbranschen i privat sektor. Som jämförelse visas även motsvarande mått för samtliga yrkesgrupper i privat sektor. Anställda inom byggbranschen har en högre risk att drabbas av en allvarlig arbetsolycka än genomsnittet för samtliga yrkesgrupper i privat sektor. Det gäller både kvinnor och män.

Inom byggbranschen står män för 97 procent av sysselsättningen. Deras risk har

därmed en större påverkan på branschens totala risk än vad kvinnornas har, och den totala risken för branschen ligger därför nära männens risk. Männens risk har de senaste åren legat på en stabil nivå och uppgick 2020 till 9,2 allvarliga arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta. Kvinnornas risk varierar mer mellan åren, och uppgick 2020 till 8,0. Variationen beror till stor del på att antalet olyckor för kvinnor inom branschen är få. En mindre förändring i antalet olyckor kan få ett relativt stort genomslag i statistiken. Med anledning av detta kommer vi inte att bryta ner följande statistikmått på kön, utan istället redovisa statistik för de båda könen tillsammans.

Diagram 1

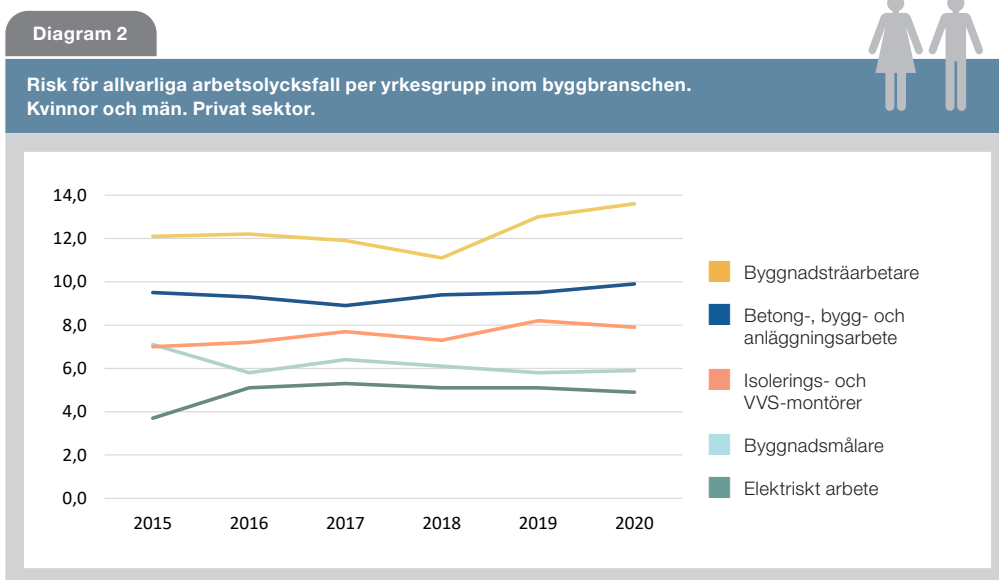
Risk för allvarliga arbetsolycksfall. Privat sektor.

³ Risken för varje skadeår är avläst 31 december året efter att olyckan skedde.

I **diagram 2** redovisas den totala risken för byggbranschen från **diagram 1**, uppdelat på de fem yrkesgrupperna. Samtliga yrkesgrupper inom byggbranschen har högre risk för ett allvarligt arbetsolycksfall än genomsnittet för privat sektor. Högst risk har *byggnadsträarbetare*, följt av gruppen *betong-, bygg- och anläggningsarbete* och *isolerings- och VVS-montörer*. Lägst risk har grupperna *byggnadsmålare* och *elektriskt arbete*.

Risken att drabbas av en allvarlig arbetsolycka har de senaste sex åren legat på en relativt stabil nivå för alla fem yrkesgrupper. De senaste åren kan dock en viss ökning skönjas för några av grupperna. Ökningen beror på en kombination av att antalet olyckor har ökat något samtidigt som sysselsättningen har minskat något.⁴

⁴ Från 2019 använder Statistiska centralbyrån en ny datakälla och metod för att klassificera förvävsarbetare. Förändringen innebär ett tidseriebrott mellan åren 2018 och 2019, vilket eventuellt kan påverka riskberäkningen.

Risk för allvarliga arbetsolycksfall per åldersgrupp

I **diagram 3** visas genomsnittlig risk för allvarliga arbetsolycksfall inom byggbranschen i privat sektor för åren 2015–2020. Diagrammet är uppdelat efter åldersgrupp. Det är den äldsta åldersgruppen som har högst olycksrisk, följt av den yngsta och den näst äldsta.⁵

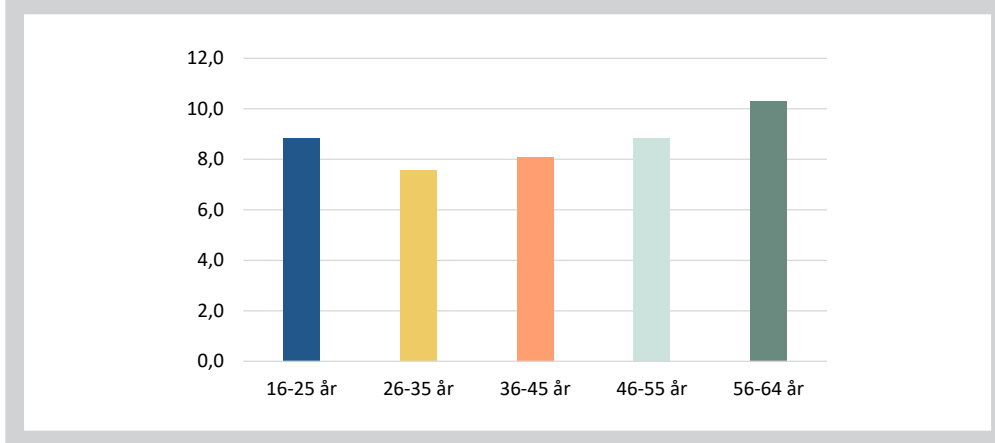
För *byggnadsträarbetare* och *isolerings- och VVS-montörer* har 16–25-åringar högst olycksrisk. För de andra yrkesgrupperna är det 56–64-åringar som har det. Att den yngsta åldersgruppen har en hög risk kan tolkas som att det finns en ökad olycksrisk på grund av att man är ny

i yrket, man kan ha andra arbetsuppgifter och har förmodligen inte hunnit utveckla samma risktänk som sina mer erfarna kollegor. Att de äldre åldersgrupperna har en hög olycksrisk kan bland annat bero på att skador generellt läker långsammare för äldre än för yngre.

Det finns skillnader mellan åldersgrupper när det gäller vilken typ av olyckor man drabbas av. I kommande avsnitt kommer vi att titta närmare på vilka händelsetyper som den yngsta och de äldsta grupperna har en höjd risk för.

Diagram 3

Genomsnittlig risk för allvarliga arbetsolycksfall per åldersgrupp inom byggbranschen 2015–2020. Kvinnor och män. Privat sektor.

⁵ I genomsnitt för samtliga yrkesgrupper i privat sektor är sambandet tydligare mellan ökad ålder och olycksrisk än vad det är inom byggbranschen. Den yngsta åldersgruppen har relativt låg risk, medan de två äldsta har högst risk.

Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall

Diagram 4 visar de vanligaste typerna av händelser som har orsakat allvarliga arbetsolycksfall 2015–2020 i byggbranschen. På följande sidor ges också exempel på händelseförlopp som har orsakat allvarliga arbetsolycksfall.

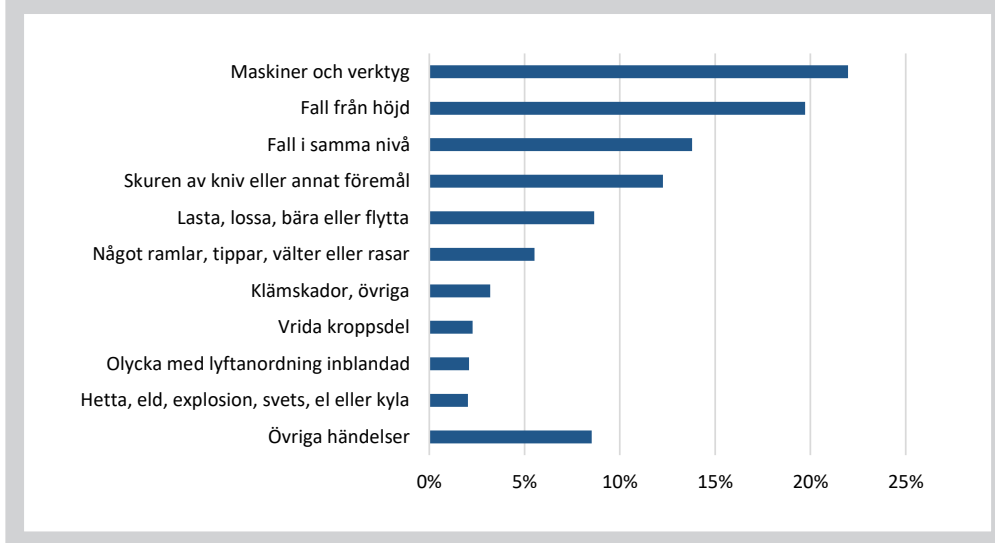
Den vanligaste orsaken till en allvarlig arbetsolycka är att man skadar sig vid arbete med *maskiner och verktyg*, till exempel att man råkar klämma sig i en arbetsmaskin eller såga sig i handen. Dessa olyckor utgör 22 procent av de allvarliga olyckorna. Näst vanligast är man

skadar sig vid *fall från höjd* (20 procent). Därefter följer *fall i samma nivå* (14 procent) och *skuren av kniv eller annat föremål* (12 procent).⁶

Inom byggbranschen är det vanligare än inom andra yrkesgrupper i privat sektor att arbete med *maskiner och verktyg*, *fall från höjd* eller att man skurit sig på en *kniv eller annat föremål* är orsaken till ett allvarligt arbetsolycksfall. Branschen har dock en lägre andel *fall i samma nivå* än andra yrkesgrupper.

Diagram 4

Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall inom byggbranschen 2015–2020. Kvinnor och män. Privat sektor.

⁶Fall i samma höjd inkluderar kategorierna fall i trappa, fall från höjd och stege. Fall i samma nivå inkluderar kategorierna ramla ute, ramla inne och ramla, oklart inne/ute.

Tabell 3 visar hur fördelningen av orsaker till allvarliga arbetsolycksfall skiljer sig åt mellan de olika yrkesgrupperna inom byggbranschen. Yrkesgrupperna har ofta en gemensam arbetsplats, men arbetar med olika uppgifter. Det innebär att många av riskområdena är gemensamma för dem, såsom risken för fallskador. Andra riskområden är mer yrkesspecifika, som till exempel elrelaterade skador för yrkesgruppen *elektriskt arbete*.

I gruppen *betong-, bygg- och anläggningsarbete* är fördelning av orsaker relativt jämn. Olyckor med *maskiner och verktyg* och fallolyckor utgör lika stora andelar

och står tillsammans för hälften av yrkesgruppens olyckor. För *byggnadsträarbetare* står *maskiner och verktyg* för över en tredjedel av olyckorna, därefter följer *fall från höjd*.

Både *byggnadsmålare* och gruppen *elektriskt arbete* har en hög andel fallolyckor. *Fall från höjd* utgör nästan hälften av olycksfallen för *byggnadsmålare* och en fjärdedel för gruppen *elektriskt arbete*. *Fall i samma nivå* är också en vanlig olycksorsak för yrkesgrupperna. Även för *isolerings- och VVS-montörer* är *fall från höjd* den vanligaste orsaken. Yrkesgruppen har också en hög andel olyckor av typen *skuren av kniv eller annat föremål*.

Tabell 3

Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall per yrkesgrupp inom byggbranschen 2015–2020. Kvinnor och män. Privat sektor.

	Betong-, bygg- och anläggningsarbete	Byggnadsmålare	Byggnadsträarbetare	Elektriskt arbete	Isolerings- och VVS-montörer	Byggbranschen totalt
Maskiner och verktyg	17%	6%	36%	13%	15%	22%
Fall från höjd	17%	45%	17%	25%	21%	20%
Fall i samma nivå	16%	14%	11%	15%	10%	14%
Skuren av kniv eller annat föremål	11%	14%	12%	12%	19%	12%
Lasta, lossa, bära eller flytta	10%	7%	8%	7%	10%	9%
Något ramlar, tippas, välter eller rasar	7%	2%	4%	4%	6%	6%
Klämskador, övriga	4%	1%	2%	3%	2%	3%
Vrida kroppsdel	3%	2%	2%	2%	2%	2%
Olycka med lyftanordning inblandad	3%	1%	1%	2%	2%	2%
Hetta, eld, explosion, svets, el eller kyla	2%	*	1%	6%	4%	2%
Övriga händelser	10%	7%	6%	11%	9%	9%

*Beräkning redovisas ej på grund av att antalet skador är för få.

Åldersberoende risk, efter händelsetyp

Inom byggbranschen i privat sektor är det den yngsta och de två äldsta åldersgrupperna som har högst risk att drabbas av ett allvarligt arbetsolycksfall. Det finns dock skillnader mellan de olika åldersgrupperna när det gäller vad som oftast orsakar olyckorna. Risken för olyckor med *maskiner och verktyg* och olyckor när man skär sig på något, är högst i den yngsta åldersgruppen och avtar med åldern. Risken för fallolyckor är däremot lägst i den yngsta åldersgruppen och ökar med stigande ålder. Detta illustreras i **diagram 5** i form av överrisk.

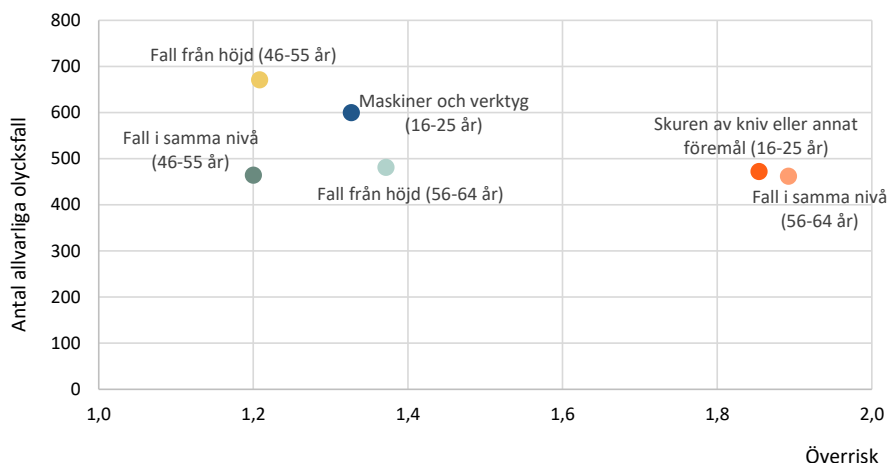
Diagrammet visar att 16–25-åringar har 1,3 gånger högre risk att drabbas av ett olycksfall orsakat av *maskiner och verktyg* än genomsnittet för branschen. De har

också 1,9 gånger högre risk att drabbas av olyckor när man skär sig på något. De två äldsta åldersgrupperna har högre risk för fallolyckor. 46–55-åringar har 1,2 gånger högre risk för både *fall från höjd* och *fall i samma nivå* än genomsnittet för branschen. Motsvarande siffror för 56–64-åringar är 1,4 respektive 1,9 gånger högre risk.

Överrisken beskriver en åldersgrupps risk (antal olyckor per 1 000 sysselsatta) för en specifik händelsetyp i förhållande till genomsnittsrisk för samma händelsetyp för samtliga åldersgrupper. Genomsnittsrisk är 1. När en åldersgrupp har ett värde över 1 för en händelsetyp, tolkas det som att gruppen har en överrisk för den händelsetypen.

Diagram 5

Överrisk att drabbas av ett allvarligt arbetsolycksfall per åldersgrupp och händelsetyp inom byggbranschen 2015–2020. Kvinnor och män. Privat sektor.

Exempel på händelseförlopp

Maskiner och verktyg

Stålkonstruktions- montörer och grov- plåtsslagare

Man

Händelse:

"Hammaren träffade snett på huggmejseln och gick rakt på min vänstra hand."

Diagnos:

Fraktur på andra och icke specificerade delar av handled och hand

Allvarlighet:
Medicinsk
invaliditet

Träarbetare, snickare, m.fl.

Kvinna

Händelse:

"Jag kapade reglar. Skulle ta bort en spillbit och råkade då komma åt sågklingan."

Diagnos:

Sårskada på finger (fingrar) utan skada på nagel

Allvarlighet:
Medicinsk
invaliditet

VVS-montörer, m.fl.

Man

Händelse:

"När jag borrade i väggen kom jag åt en plåtregel, vilket gjorde att skruvdragaren högg till och träffade mig på käkbenet"

Diagnos:

Tandfraktur

Allvarlighet:
Sjukskriven
>30 dagar

Fall från höjd

Takmontörer

Man

Händelse:

"Det var frost ute och jag halkade på plåten på taket och ramlade ner."

Diagnos:

Fraktur på bröstkota

Allvarlighet:
Sjukskriven
>30 dagar

Byggnadsmålare

Man

Händelse:

"Målade i en trappuppgång. Trampade snett i trappan och trillade."

Diagnos:

Distorsion i fotled

Allvarlighet:
Medicinsk
invaliditet

Installations- och serviceelektriker

Man

Händelse:

"Jag skulle koppla in en fläkt och föll från en stege."

Diagnos:

Fraktur på nedre delen av radius

Allvarlighet:
Sjukskriven
>30 dagar

Fall i samma nivå

Träarbetare, snickare, m.fl.

Man

Händelse:

"Jag höll på att lägga tak. Jag halkade på råspons och gjorde illa axeln."

Diagnos:

Kontusion på skuldra och överarm

Allvarlighet:

Medicinsk invaliditet

Övriga byggnads- och anläggnings- arbetare

Man

Händelse:

"Jag skulle sätta ut hål där jag skulle borra. Halkade på berget och landade på knäna."

Diagnos:

Luxation och distorsion i knäets leder och ligament

Allvarlighet:

Sjukskriven >30 dagar

Distributions- elektriker

Man

Händelse:

"Gick mellan två adresser. Halkade på en isfläck."

Diagnos:

Icke specificerad fraktur på fot

Allvarlighet:

Sjukskriven >30 dagar

Skuren av kniv eller annat föremål

Målare

Kvinna

Händelse:

"Jag tapetserade. Brytbladskniven gick av och jag satte den i vänster tumme."

Diagnos:

Sårskada på finger (fingrar) utan skada på nagel

Allvarlighet:

Medicinsk invaliditet

Fin-, inrednings- och möbelsnickare

Man

Händelse:

"Jag slängde sopsäckar i containern. Jag pressade i en sista sopsäck innan tömning och skar mig på något vasst i en av säckarna."

Diagnos:

Sårskada på underarm

Allvarlighet:

Medicinsk invaliditet

Isoleringsmontörer

Man

Händelse:

"Skulle montera isolering då en vass plåtkant skar upp knogen."

Diagnos:

Sårskada på finger (fingrar) utan skada på nagel

Allvarlighet:

Sjukskriven >30 dagar

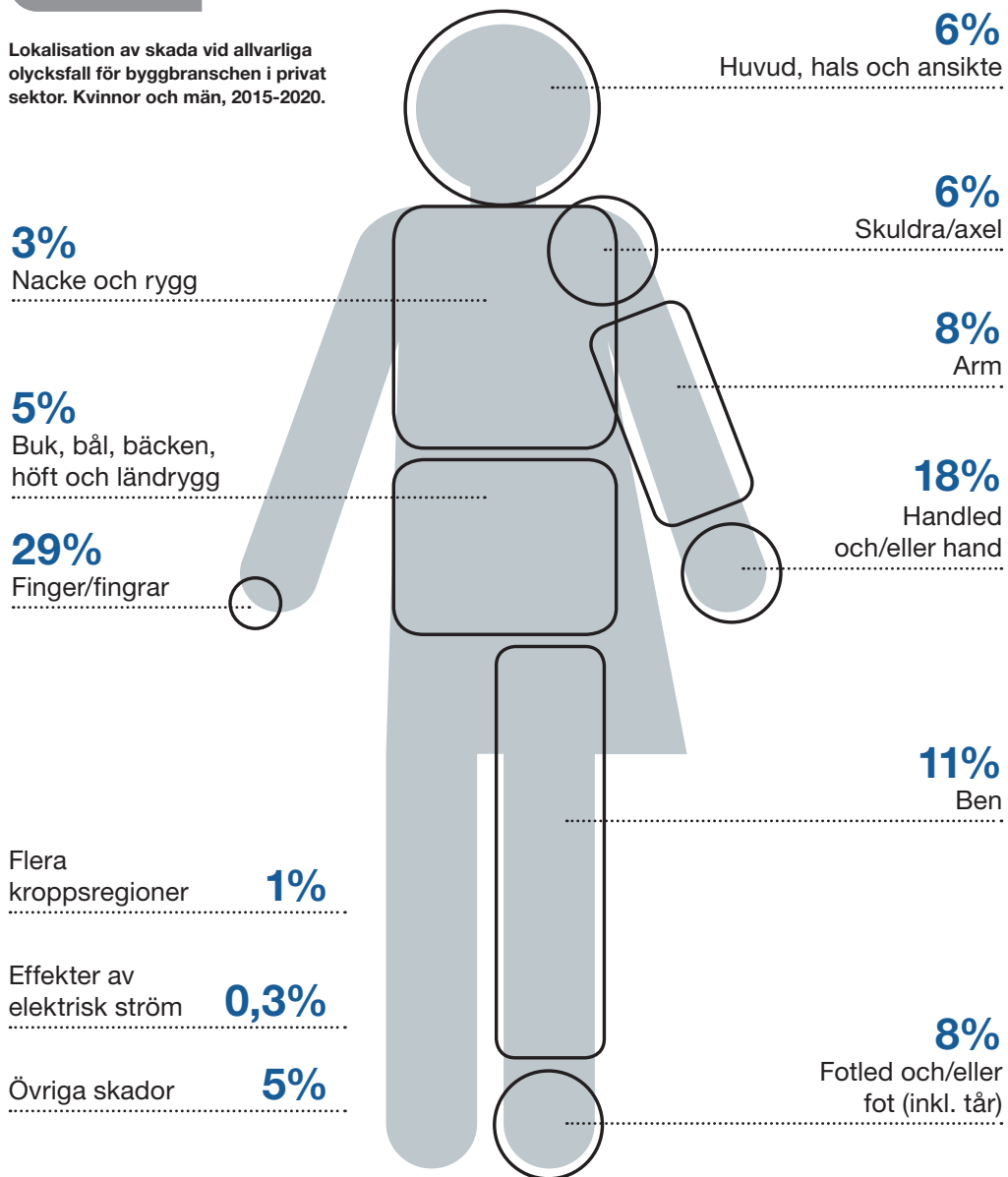
Var på kroppen sker skadorna?

Bild 1 visar i procent (av det totala antalet allvarliga arbetsolycksfall) var på kroppen skadorna har skett vid allvarliga arbetsolycksfall 2015–2020. Inom byggbranschen är det vanligast med handskador (skador i finger, fingrar, hand och handled), vilka stod för nära hälften av skadorna. Handskador uppkommer ofta vid olyckor med *maskiner och verktyg* eller då man skär sig på kniv eller annat föremål. I kommande avsnitt tittar vi närmare på vilka som är de vanligaste orsakerna till handskador på grund av handhållna verktyg. Inom byggbranschen är det också vanligt att man skadar ben, fot och fotled eller arm vid ett allvarligt arbetsolycksfall. Dessa skador beror ofta på fallolyckor.

Byggnadsmålare har en högre andel skador i ben och arm än resten av branschen. Skadorna inträffar ofta vid fall från höjd, till exempel från byggnadsställningar, bockar och stegar. *Byggnadsträarbetare* har å sin sida en hög andel handskador, vilka främst uppkommer i samband med hantering av maskiner och verktyg eller då man skär sig på kniv eller annat föremål. För gruppen *elektriskt arbete* utgör *effekter av elektrisk ström* två procent av de allvarliga olyckorna.

Bild 1

Lokalisation av skada vid allvarliga olycksfall för byggbranschen i privat sektor. Kvinnor och män, 2015-2020.

Handskador vid arbete med handhållna verktyg inom byggbranschen

Inom byggbranschen är det vanligast vid ett allvarligt arbetsolycksfall att man skadar sina händer. Med handskada menar vi skada i finger, fingrar, hand och/ eller handled. Den vanligaste orsaken till en handskada inom byggbranschen är ett arbetsmoment där man arbetar med ett handhållet verktyg till exempel kniv eller såg. 52 procent av samtliga arbetsolycksfall som leder till en handskada är orsakat av ett handhållet verktyg. **Diagram 6** visar vilka handhållna verktyg som är orsaken till en handskada för respektive yrkesgrupp vid olyckor med *maskiner och verktyg* och då man skär sig på kniv.

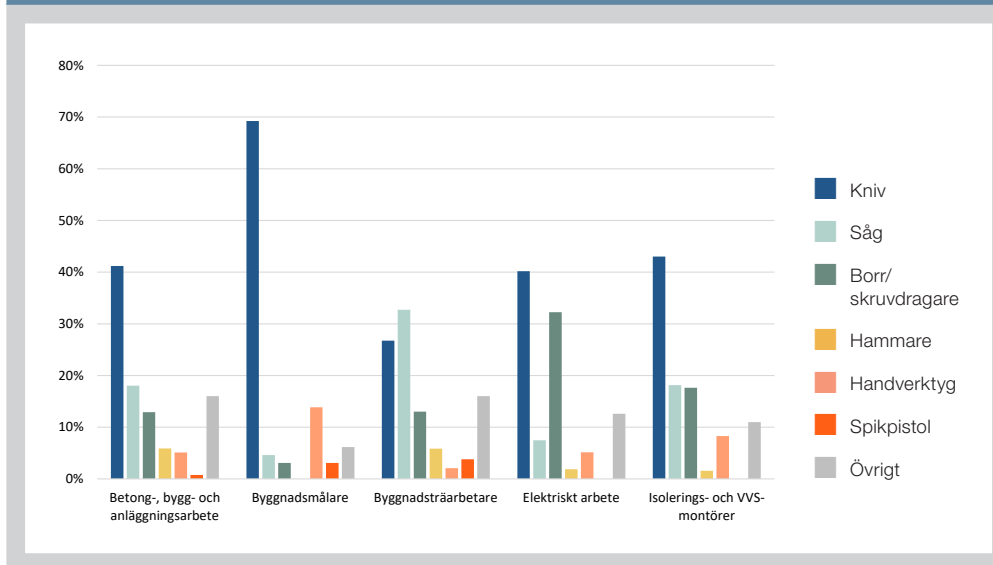
Diagrammet visar att för samtliga yrkesgrupper förutom *byggnadsträarbetare* är den vanligaste orsaken till en handskada på grund av ett handhållet verktyg att skära sig på en kniv. För *byggnadsmålare*

är närmare 70 procent av samtliga handskador orsakade av kniv. Förutom kniven är sågen en vanlig orsak till en handskada för samtliga yrken förutom elektriskt arbete. Olyckan kan exempelvis inträffa vid sågning av rör eller användning av en vinkelsåg.

För *elektriskt arbete* är det vanligare att drabbas av en handskada vid arbete med en bormaskin eller skruvdragare än för de andra yrkena. Olyckan kan exempelvis orsakas av att borsten nyper sig fast, vilket ger en oönskad hastig vridning av bormaskinen som skadar handen. För *byggnadsträarbetare* är däremot den vanligaste orsaken till en handskada att den inträffar vid arbete med en såg. Det är främst vid arbete med cirkelsågar som man skadar sig i fingrar, vilket leder till sårskada eller amputation.

Diagram 6

De vanligaste orsakerna till handskador vid olyckor med maskiner och verktyg respektive kniv under perioden 2015–2020. Privat sektor.

Handverktyg kan exempelvis vara en skruvmejsel.

Arbetssjukdomar inom byggbranschen

I detta avsnitt redovisas statistik över godkända arbetssjukdomar inom byggbranschen. Arbetssjukdomarna som redovisas har ersatts av Trygghetsförsäkringen vid arbetsskada för privatanställda, TFA.

För att Afa Försäkring ska kunna pröva en arbetssjukdom krävs att besvärerna har kvarstått i minst 180 dagar och att sjukdomen är godkänd av Försäkringskassan som arbetsskada eller finns med på ILO-förteckningen över arbetssjukdomar.⁷

Antalet godkända arbetssjukdomar är underskattat, då en arbetssjukdom kan visa sig flera år efter att en person exponerats för skadlig inverkan i arbetet. En relativt stor andel anmälningar kommer in flera år efter det att skadan visat sig. Det gör statistiken svårtolkad.

Fakta om arbetssjukdomar

En arbetssjukdom är en sjukdom som orsakats av att en person har utsatts för skadlig inverkan i arbetet. Med skadlig inverkan i arbetet menas att det finns något i arbetsmiljön som påverkar den fysiska eller psykiska hälsan ogynnsamt. Det kan exempelvis vara:

- tungt arbete eller olämpliga arbetsställningar som kan orsaka rygg- eller ledbesvär
- ensidigt arbete som kan orsaka muskel- och senskador
- farliga ämnen som kan orsaka eksem, allergier, luftvägsbesvär och cancer
- psykiskt påfrestande arbetsförhållanden som kan orsaka psykiska besvär eller psykosomatiska sjukdomar, till exempel magsår eller hjärtbesvär
- vibrationer som kan skada blodkärl, nerver och leder
- buller som kan orsaka hörselskador

⁷ FLO är FN:s fackorgan för arbetslivsfrågor.

I **tabell 4** visas antalet godkända arbets-sjukdomar med visandeår 2015–2020 för de fem yrkesgrupperna *betong-, bygg- och anläggningsarbete, byggnadsmålare, byggnadsträarbetare, elektriskt arbete* och *isolerings- och VVS-montörer* i privat sektor.⁸ Tabellen visar också hur stor andel respektive yrkesgrupps arbets-sjukdomar utgör av det totala antalet godkända arbetssjukdomar i privat sektor under perioden.

Hittills har 1 195 arbetssjukdomar inom byggbranschen med visandeår 2015–2020 godkänts, yrkesgrupperna

betong-, bygg- och anläggningsarbete och *byggnadsträarbetare* står för flest ärenden.

De fem yrkesgrupperna inom byggbranschen står tillsammans för drygt 40 procent av det totala antalet godkända arbetssjukdomar i privat sektor under perioden. Att branschen står för så stor andel beror till viss del på att flera av de vanligaste diagnoserna för branschen finns med på ILO-förteckningen. Dessa ärenden behöver inte godkännas som arbetsskada av Försäkringskassan innan Afa Försäkring kan pröva dem.

Tabell 4

Antal godkända arbetssjukdomar och andel av samtliga godkända arbetssjukdomar (samtliga yrkesgrupper) med visandeår 2015–2020, per yrkesgrupp inom byggbranschen. Kvinnor och män. Privat sektor.

	Antal arbetssjukdomar	Andel av samtliga godkända arbetssjukdomar i privat sektor
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	649	22%
Byggnadsmålare	42	1%
Byggnadsträarbetare	342	12%
Elektriskt arbete	69	2%
Isolerings- och VVS-montörer	93	3%
Totalsumma	1 195	41%

Avläst 2021-12-31.

I **tabell 5** visas de vanligaste diagnoserna för godkända arbetssjukdomar för respektive yrkesgrupp inom byggbranschen. *Effekter av vibration* och *karpaltunnel-syndrom* utgjorde två av tre godkända arbetssjukdomar för hela branschen under perioden. Det var de vanligaste

diagnoserna för samtliga yrkesgrupper förutom *byggnadsmålare*, för vilka istället *hudens sjukdomar* var vanligast. Andra vanliga diagnoser i byggbranschen är *buller, hörselnedsättning, tinnitus* och *skelettets och rörelseorganens sjukdomar*.

⁸ Med visandeår menar vi det år som sjukdomen först visat sig. En arbetssjukdom anses ha visat sig vid första läkarbesöket eller första dagen med sjukfrånvaro med anledning av skadan.

Tabell 5

Godkända arbetssjukdomar uppdelat på diagnos per yrkesgrupp inom byggbranschen, visandeår 2015–2020. Kvinnor och män. Privat sektor.

Betong-, bygg- och anläggningsarbete	
Effekter av vibration	46%
Karpaltunnelsyndrom	24%
Buller, hörselnedsättning, tinnitus	9%
Övriga diagnoser	22%
Byggnadsmålare	
Hudens sjukdomar	29%
Karpaltunnelsyndrom	26%
Skelettets och rörelseorganens sjukdomar	19%
Övriga diagnoser	26%
Byggnadsträarbetare	
Effekter av vibration	45%
Karpaltunnelsyndrom	27%
Buller, hörselnedsättning, tinnitus	8%
Övriga diagnoser	19%
Elektriskt arbete	
Karpaltunnelsyndrom	36%
Effekter av vibration	30%
Skelettets och rörelseorganens sjukdomar	14%
Övriga diagnoser	19%
Isolerings- och VVS-montörer	
Effekter av vibration	31%
Karpaltunnelsyndrom	23%
Buller, hörselnedsättning, tinnitus	11%
Övriga diagnoser	35%

Avläst 2021-12-31.

Långvarig sjukfrånvaro

I detta avsnitt redovisas statistik över långvarig sjukfrånvaro inom byggbranschen. Sjukfallen som redovisas har ersatts av avtalsgruppsjukförsäkringen för privatanställda arbetare, AGS. De har blivit mer än 90 långa eller lett till beviljad månadsersättning.

I **tabell 6** visas antalet långa sjukfall för byggbranschen inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO uppdelat på kön. Då kvinnor står för förhållandevis få långa sjukfall redovisas merparten av statistiken i detta avsnitt inte uppdelat per kön.

I **tabell 7** redovisar vi antalet långa sjukfall för de fem yrkesgrupperna inom byggbranschen. Då antalet sysselsatta skiljer sig åt mellan de fem yrkesgrupperna behöver antalet långa sjukfall sättas i relation till sysselsättningen, vilket görs i följande avsnitt.

Tabell 6

Antal långa sjukfall inom byggbranschen per kön 2015–2020. Svenskt Näringsliv/LO.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Män	4 544	4 499	4 005	4 106	3 880	3 701
Kvinnor	223	235	227	233	235	234
Totalt	4 767	4 734	4 232	4 339	4 115	3 935

Avläst 2021-12-31.

Tabell 7

Antal långa sjukfall per yrkesgrupp inom byggbranschen 2015–2020. Kvinnor och män, Svenskt Näringsliv/LO.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	2 054	2 090	1 806	1 882	1 792	1 718
Byggnadsmålare	389	416	372	336	304	318
Byggnadstråarbetare	1 151	1 095	1 037	1 006	964	903
Elektriskt arbete	727	731	594	690	622	624
Isolerings- och VVS-montörer	446	402	423	425	433	372
Totalsumma	4 767	4 734	4 232	4 339	4 115	3 935

Avläst 2021-12-31.

Risk för långvarig sjukfrånvaro över tid

I **tabell 8** redovisas antalet långa sjukfall per 1 000 sysselsatta över tid, även kallat risk för långvarig sjukfrånvaro, för privatanställda män och kvinnor inom byggbranschen. Som jämförelse finns även risken för samtliga privatanställda arbetare med i tabellen. Risken för långvarig sjukfrånvaro har minskat de senaste åren, både inom byggbranschen och inom hela avtalsområdet.

Män inom byggbranschen har ungefär samma risk för långvarig sjukfrånvaro

som snittet för samtliga män inom avtalsområdet. Kvinnor inom byggbranschen har däremot högre risk än snittet för samtliga kvinnor inom Svenskt Näringsliv/LO. Kvinnor inom byggbranschen har ungefär dubbelt så hög risk för långvarig sjukfrånvaro som män inom byggbranschen. I samtliga tabeller och diagram avseende risk har vi tagit hänsyn till eftersläpningen i rapporteringen och statistiken för alla skadeår är avläst 31 december året efter skadeåret.

Tabell 8

Risk för långvarig sjukfrånvaro 2015–2020. Svenskt Näringsliv/LO.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Byggbranschen, män	20,0	19,5	16,7	16,7	16,1	15,8
Byggbranschen, kvinnor	39,9	42,8	36,7	35,0	33,4	32,8
Samtliga privata arbetare, män	20,2	19,2	16,5	16,0	15,3	15,2
Samtliga privata arbetare, kvinnor	32,0	30,2	25,8	24,9	22,3	22,0

Som **tabell 9** visar skiljer risken för långvarig sjukfrånvaro sig åt mellan yrkesgrupperna inom byggbranschen.

Byggnadsmålare har den högsta risken och yrkesgruppen *elektriskt arbete* den lägsta.

Tabell 9

Risk för långvarig sjukfrånvaro 2015–2020 per yrkesgrupp inom byggbranschen. Kvinnor och män, Svenskt Näringsliv/LO.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Byggnadsmålare	28,5	30,1	25,7	22,8	20,5	22,5
Byggnadstråarbetare	22,7	21,4	19,3	18,6	18,9	18,2
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	22,4	22	18,1	18,2	17,6	17,2
Isolerings- och VVS-montörer	17,1	15,7	16	15,7	15,5	13,8
Elektriskt arbete	14,4	14,3	11,6	12,9	11,8	12,2
Samtliga yrken inom byggbranschen	20,5	20,0	17,2	17,2	16,6	16,3

Risk för långvarig sjukfrånvaro över tid per åldersgrupp

Risken för långvarig sjukfrånvaro ökar generellt med åldern och som **diagram 7-11** visar är byggbranschen inget undantag. Åldersgruppen 56-64 år har högre risk för långvarig sjukfrånvaro än övriga åldersgrupper. Trenden har över lag varit

svagt nedåtgående de senaste åren, med en uppgång 2020 för vissa ålders- och yrkesgrupper. *Covid-19* hade viss effekt på risken för långvarig sjukfrånvaro 2020, men påverkade framför allt den kortvariga sjukfrånvaron.

Diagram 7

Risk för långvarig sjukfrånvaro per åldersgrupp 2015-2020.
Betong-, bygg- och anläggningsarbete, kvinnor och män, Svenskt Näringsliv/LO.

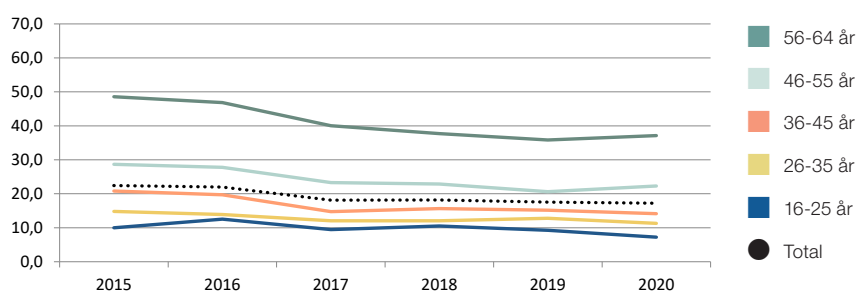

Diagram 8

Risk för långvarig sjukfrånvaro per åldersgrupp 2015-2020.
Byggnadsmålare, kvinnor och män, Svenskt Näringsliv/LO.

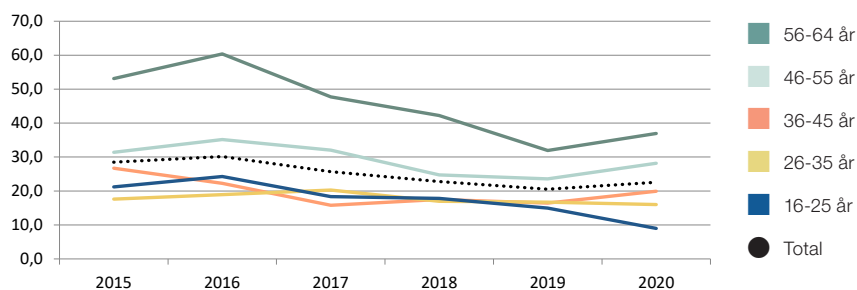

Diagram 9

Risk för långvarig sjukfrånvaro per åldersgrupp 2015–2020.
Byggnadsstråarbetare, kvinnor och män, Svenskt Näringsliv/LO.

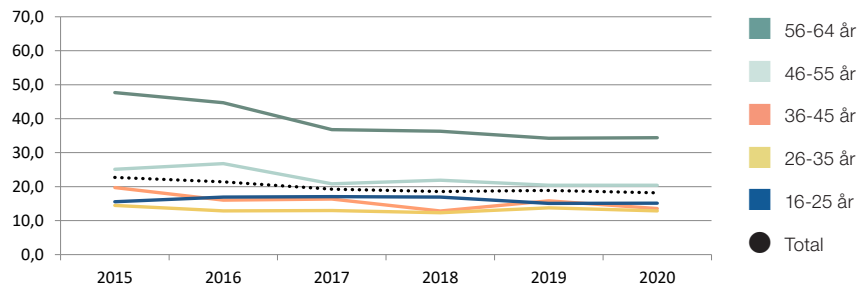

Diagram 10

Risk för långvarig sjukfrånvaro per åldersgrupp 2015–2020.
Elektriskt arbete, kvinnor och män, Svenskt Näringsliv/LO.

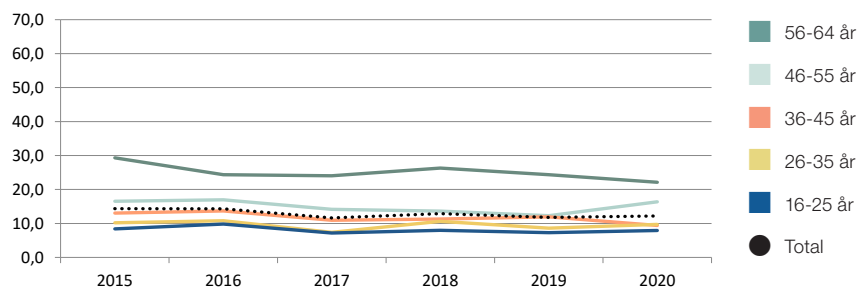
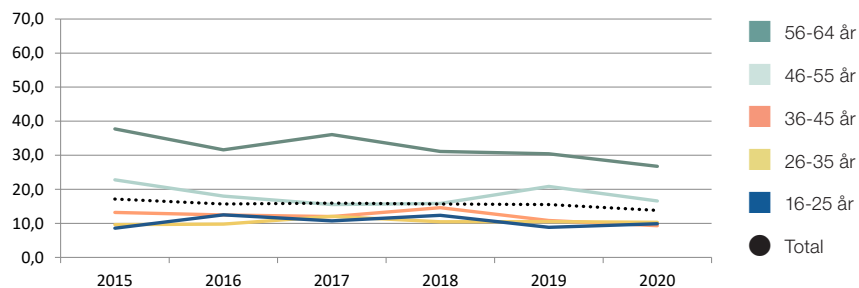

Diagram 11

Risk för långvarig sjukfrånvaro per åldersgrupp 2015–2020.
Isolerings- och VVS-montörer, kvinnor och män, Svenskt Näringsliv/LO.

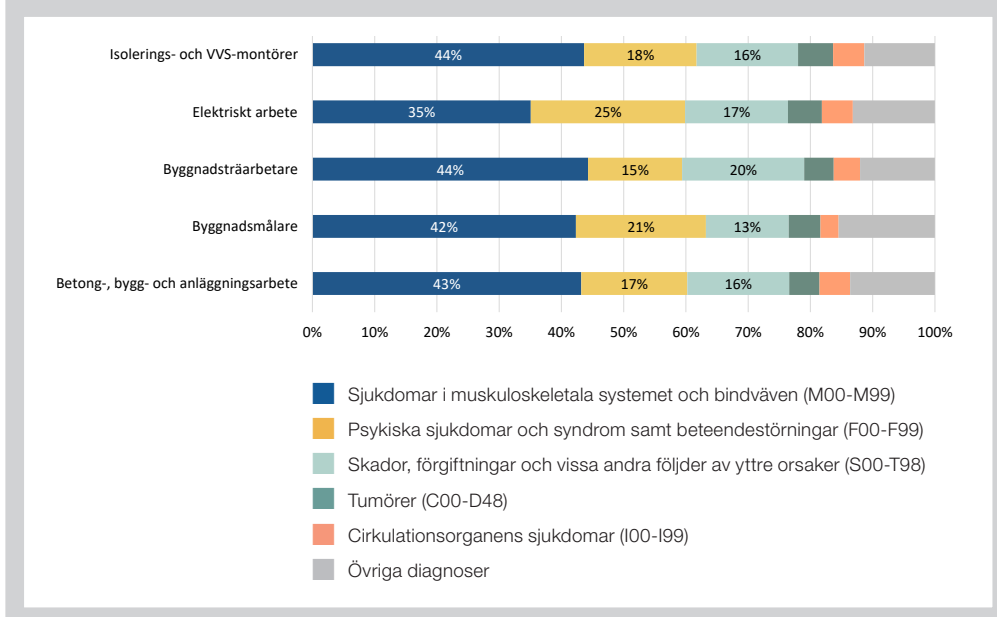
Vilka diagnoser orsakar långvarig sjukfrånvaro?

I **diagram 12** visas de vanligaste diagnoserna vid långvarig sjukfrånvaro för de fem yrkesgrupperna inom byggbranschen. *Muskuloskeletala diagnoser* är det vanligaste diagnoskapitlet bakom långvarig sjukfrånvaro för alla de fem yrkesgrupperna. Näst vanligast är

psykiska diagnoser, förutom för byggnads-träarbetare, där diagnoskapitlet som innehåller *skador vid olycksfall på fritiden* (skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker S00-T98) är näst vanligast.

Diagram 12

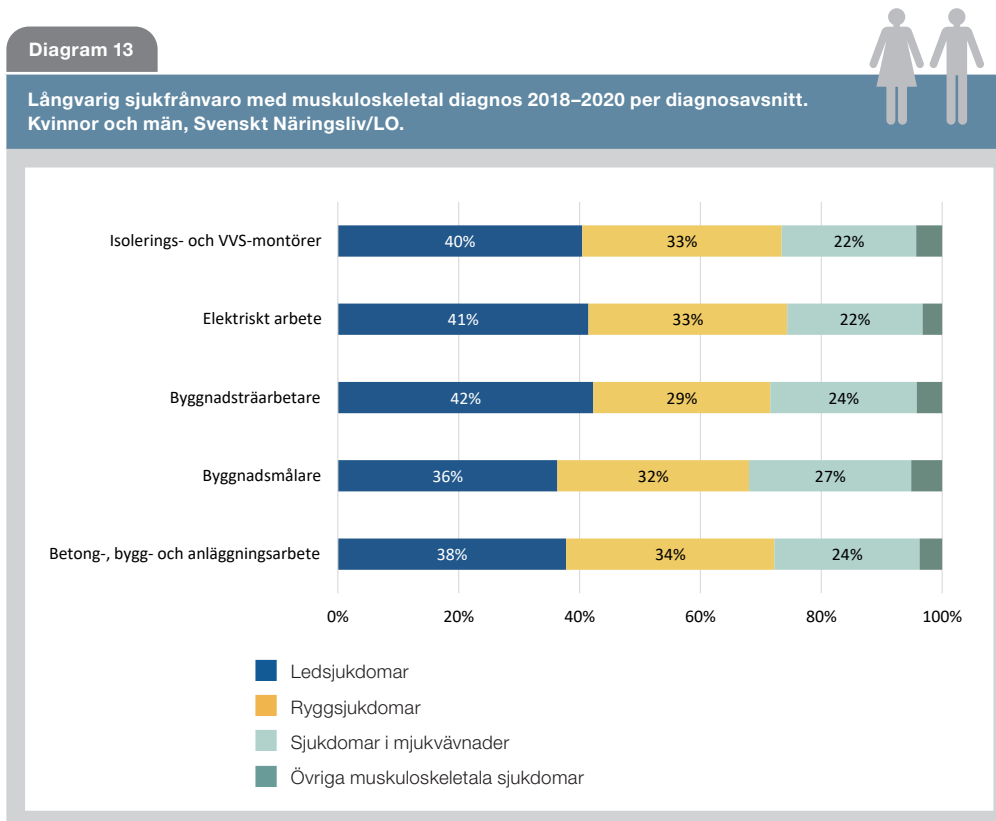
Långvarig sjukfrånvaro per diagnoskapitel 2018–2020.
Kvinnor och män, Svenskt Näringsliv/LO.

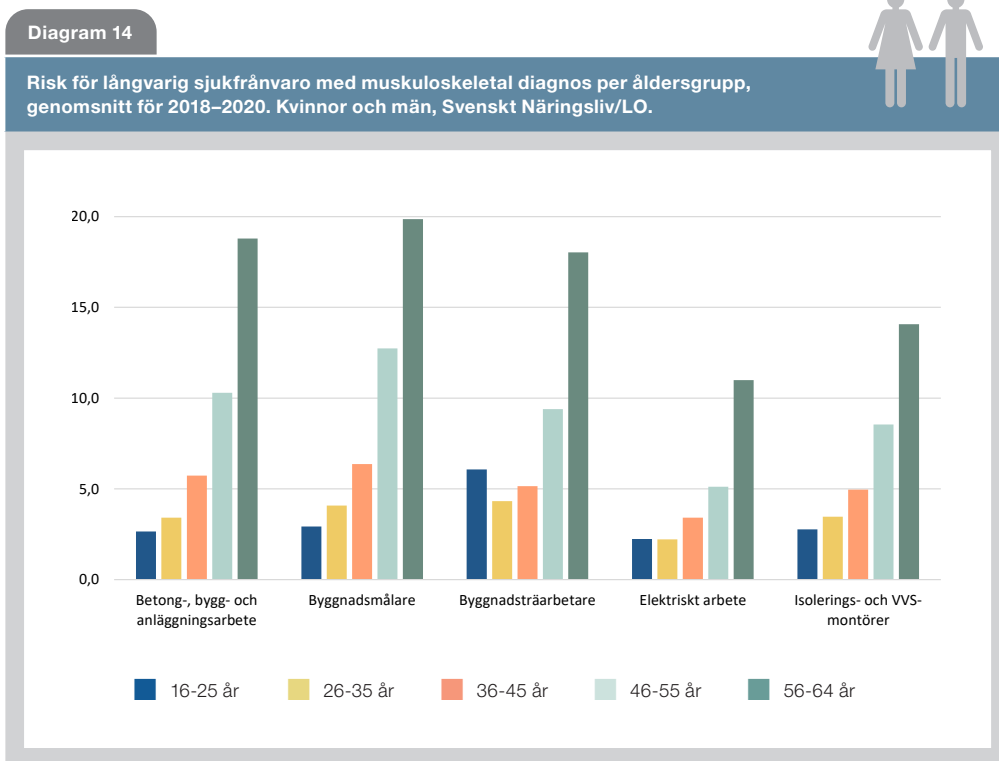
Som **diagram 12** visade är *muskuloskeletala diagnoser* det vanligaste diagnoskapitlet bakom långvarig sjukfrånvaro inom byggbranschen. I **diagram 13** visas vilken typ av sjukdomar som

är vanligast inom detta diagnoskapitel. Vanligast är *ledsjukdomar*, exempelvis artros och andra reumatiska sjukdomar, följt av *ryggsjukdomar*.

Som **diagram 14** visar ökar risken för långvarig sjukfrånvaro med *muskuloskeletal diagnos* påtagligt med åldern. En *byggnadsmålare* i åldersgruppen 56–64 år

har nära 7 gånger högre risk för långvarig sjukfrånvaro med *muskuloskeletal diagnos* än en *byggnadsmålare* i åldersgruppen 16–25 år.

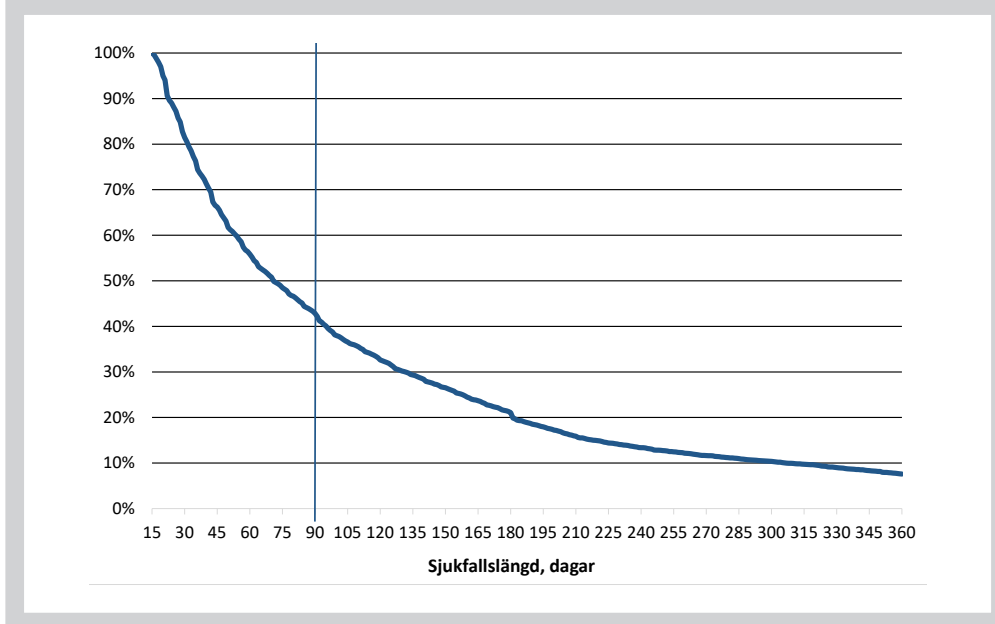
Kortvarig sjukfrånvaro

Sjukförsäkringen för privatanställda arbetare, AGS, lämnar i normalfallet ersättning från och med dag 15 i sjukfallet. Detta gör det möjligt att redovisa statistik för korta sjukfall (sjukfall som

är mellan 15 och 90 dagar långa) för byggbranschen inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO. Som **diagram 15** visar avslutas mer än hälften av sjukfallen inom byggbranschen innan de blir 90 dagar.

Diagram 15

Samtliga sjukfall inom byggbranschen med start 2020 och hur stor procentandel som fortfarande pågick efter ett visst antal dagar. Kvinnor och män, Svenskt Näringsliv/LO.

En förklaring till de hack i kurvan som syns vid dag 180 i **diagram 15** är att Försäkringskassan börjar

pröva arbetsförmågan mot normalt förekommande arbete på hela arbetsmarknaden efter dag 180.

I **tabell 10** visas antalet korta sjukfall för byggbranschen inom Svenskt Näringsliv/LO uppdelat på kön. Liksom för långa sjukfall står kvinnor för en förhållandevis liten del och merparten av statistiken för korta sjukfall kommer därför inte att redovisas uppdelat per kön.

Tabell 11 redovisar antalet korta sjukfall för de fem yrkesgrupperna inom byggbranschen. Då antalet sysselsatta skiljer sig åt mellan de fem yrkesgrupperna behöver antalet korta sjukfall sättas i relation till sysselsättningen, vilket görs i följande avsnitt.

Tabell 10

Antal korta sjukfall inom byggbranschen per kön 2015–2020. Svenskt Näringsliv/LO.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Män	5 038	5 407	5 459	4 987	4 880	5 254
Kvinnor	258	294	263	271	282	324
Totalt	5 296	5 701	5 722	5 258	5 162	5 578

Avläst 2021-12-31.

Tabell 11

Antal korta sjukfall per yrkesgrupp inom byggbranschen 2015–2020. Kvinnor och män, Svenskt Näringsliv/LO.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	2 168	2 371	2 315	2 180	2 211	2 270
Byggnadsmålare	442	496	475	423	405	439
Byggnadstråarbetare	1 353	1 444	1 426	1 339	1 249	1 373
Elektriskt arbete	851	910	955	824	803	924
Isolerings- och VVS-montörer	482	480	551	492	494	572
Totalsumma	5 296	5 701	5 722	5 258	5 162	5 578

Avläst 2021-12-31

Risk för kortvarig sjukfrånvaro över tid

I **tabell 12** redovisas antalet korta sjukfall per 1 000 sysselsatta (risk) över tid för privatanställda män och kvinnor inom byggbranschen. Som jämförelse finns även risken för samtliga privatanställda arbetare med i tabellen. Risken för kortvarig sjukfrånvaro ökade 2020, både inom byggbranschen och inom hela avtalsområdet. En viktig förklaring till ökningen av risken för kortvarig sjukfrånvaro 2020 är *covid-19*, vilket redovisas i ett eget avsnitt i slutet av rapporten.

Män inom byggbranschen har, med undantag för 2020, haft ungefär samma risk för kortvarig sjukfrånvaro som snittet för samtliga män inom avtalsområdet. Kvinnor inom byggbranschen har dock haft högre risk än snittet för samtliga kvinnor inom Svenskt Näringsliv/LO. Kvinnor inom byggbranschen har ungefär dubbelt så hög risk för kortvarig sjukfrånvaro som män inom byggbranschen.

Tabell 12

Risk för kortvarig sjukfrånvaro 2015–2020. Svenskt Näringsliv/LO.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Byggbranschen, män	22,5	23,4	22,8	20,3	20,3	22,4
Byggbranschen, kvinnor	46,4	55,2	43,9	40,6	41,0	45,5
Samtliga privata arbetare, män	23,1	24,5	23,6	21,0	20,4	26,0
Samtliga privata arbetare, kvinnor	32,4	34,5	33,2	30,2	28,8	35,3

Tabell 13

Risk för kortvarig sjukfrånvaro 2015–2020 per yrkesgrupp inom byggbranschen. Svenskt Näringsliv/LO.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Byggnadsmålare	32,7	35,9	32,8	28,4	28,1	31,1
Byggnadstråarbetare	27,3	28,3	26,3	24,8	24,5	27,7
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	23,8	25	23,4	21,1	21,8	22,8
Isolerings- och VVS-montörer	18,8	18,7	20,7	18,1	18	21,2
Elektriskt arbete	17,2	17,9	18,7	15,7	15,2	18,1
Samtliga yrken inom byggbranschen	23,1	24,1	23,4	20,9	20,9	23,1

Risk för kortvarig sjukfrånvaro över tid per åldersgrupp

Åldersmönstret med högre risk ju högre ålder är inte lika påtagligt vid kortvarig sjukfrånvaro som vid långvarig. För exempelvis *byggnadsträarbetare* har åldersgruppen 16–25 år högre risk för kortvarig sjukfrånvaro än flera av de äldre åldersgrupperna. En orsak till detta är att diagnossammansättningen skiljer

sig mellan kortvarig och långvarig sjukfrånvaro, vilket vi kommer se i följande avsnitt. En viktig förklaring till ökningen 2020 för de äldre åldersgrupperna är *covid-19* och närliggande sjukdomar, vilket beskrivs i ett separat avsnitt i slutet av rapporten.

Diagram 16

Risk för kortvarig sjukfrånvaro per åldersgrupp 2015–2020. Betong-, bygg- och anläggningsarbete, kvinnor och män, Svenskt Näringsliv/LO.

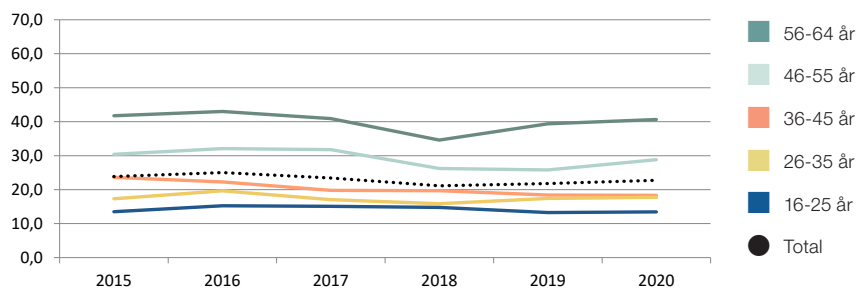

Diagram 17

Risk för kortvarig sjukfrånvaro per åldersgrupp 2015–2020. Byggnadsmålare, kvinnor och män, Svenskt Näringsliv/LO.

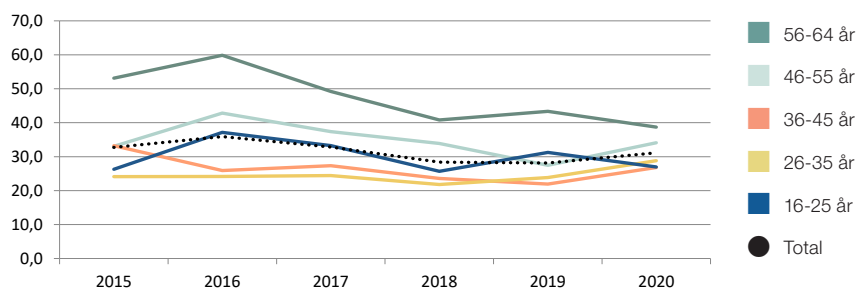

Diagram 18

Risk för kortvarig sjukfrånvaro per åldersgrupp 2015–2020.
Byggnadsträarbetare, kvinnor och män, Svenskt Näringsliv/LO.

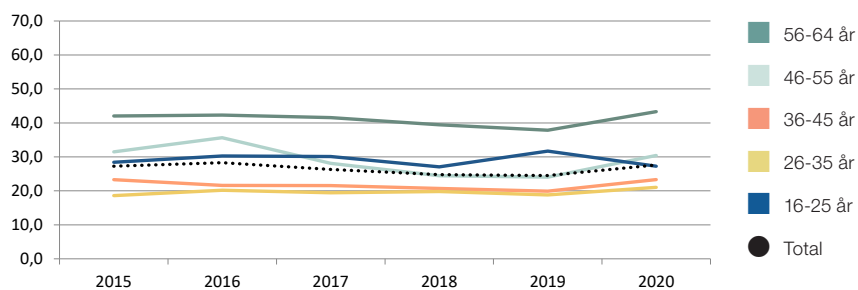

Diagram 19

Risk för kortvarig sjukfrånvaro per åldersgrupp 2015–2020.
Elektriskt arbete, kvinnor och män, Svenskt Näringsliv/LO.

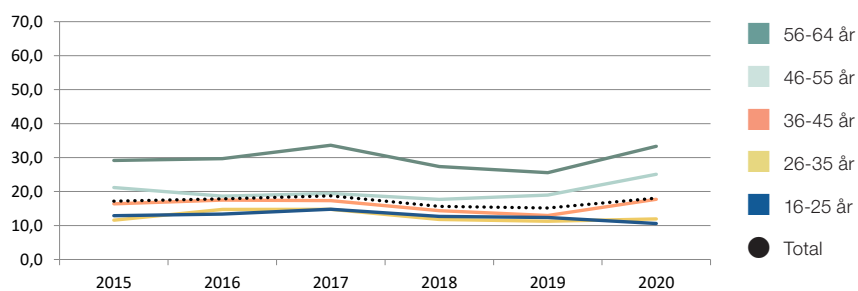
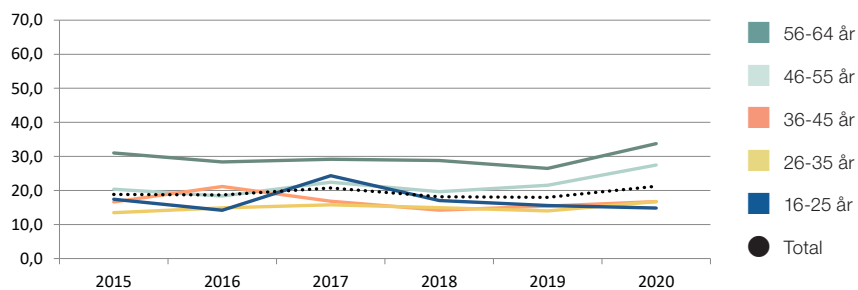

Diagram 20

Risk för kortvarig sjukfrånvaro per åldersgrupp 2015–2020.
Isolerings- och VVS-montörer, kvinnor och män, Svenskt Näringsliv/LO.

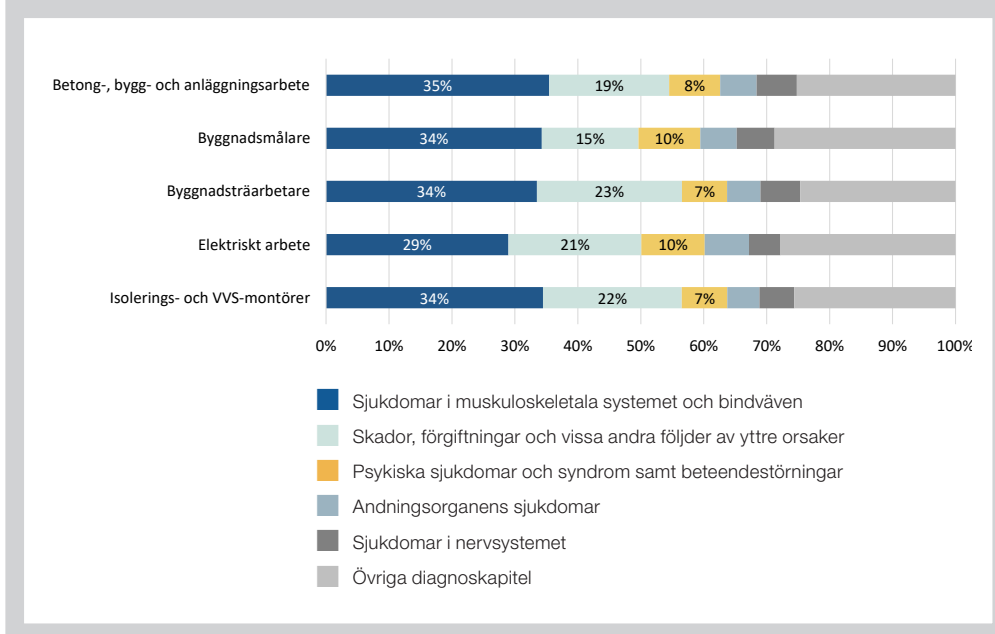
Vilka diagnoser orsakar kortvarig sjukfrånvaro?

I likhet med långvarig sjukfrånvaro är *muskuloskeletala diagnoser* det vanligaste diagnoskapitlet bakom kortvarig sjukfrånvaro, vilket visas i **diagram 21**. *Skador vid olycksfall på fritiden*, liksom *andningsorganens sjukdomar* och *sjukdomar i nervsystemet*, är vanligare vid kortvarig sjukfrånvaro än vid långvarig.

Majoriteten av den kortvariga sjukfrånvaron vid *sjukdomar i nervsystemet* utgörs av *karpaltunnelsyndrom*, som ger domningar och ibland smärta i handen. *Psykiska diagnoser, tumörer* och *cirkulationsorganens sjukdomar* är mindre vanliga vid kortvarig sjukfrånvaro än vid långvarig.

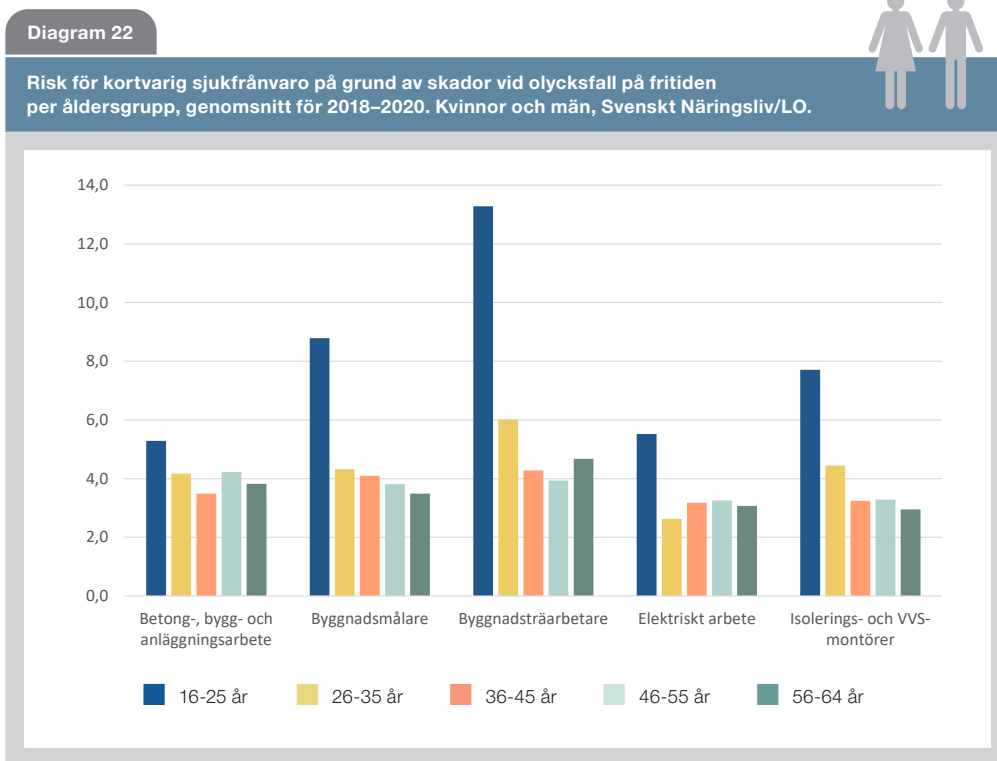
Diagram 21

Kortvarig sjukfrånvaro per diagnoskapitel 2018–2020.
Kvinnor och män, Svenskt Näringsliv/LO.

Till skillnad från sjukfrånvaro generellt är risken för kortvarig sjukfrånvaro på grund av *skador vid olycksfall* på fritiden högst för den yngsta åldersgruppen 16–25

år, vilket visas i **diagram 22**. Vanligast är att man skadar ben och underben, följt av handled och hand.

Upprepad sjukfrånvaro

I detta avsnitt tittar vi på hur ofta ett nytt kort sjukfall följs av ytterligare minst ett sjukfall inom ett år från det att det första sjukfallet avslutas. Med nytt kort sjukfall avser vi sjukfall för individer som under minst ett år innan sjukfallets start inte varit sjukskrivna med ersättning från AGS.

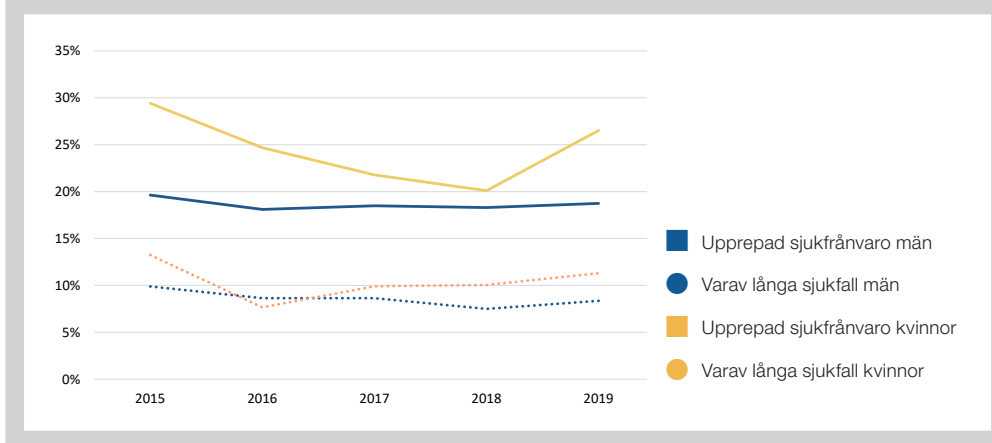
Diagram 23 visar att andelen av de nya korta sjukfallen inom byggbranschen som har efterföljande sjukfall har minskat de senaste åren, efter att dessförinnan ha ökat under flera år. Kvinnor har en

större andel efterföljande sjukfall än män. Kvinnors andel av sjukfallen varierar mer från år till år, eftersom förhållandevis få kvinnor arbetar inom byggbranschen. Äldre har över lag en större andel efterföljande sjukfall än yngre.

De heldragna linjerna i **diagram 23** visar andelen nya korta sjukfall med efterföljande sjukfall oavsett längd på det efterföljande sjukfallet. De streckade linjerna visar andelen som haft minst ett långt efterföljande sjukfall inom ett år från det första sjukfallets avslut.

Diagram 23

Andel nya korta sjukfall som efterföljts av ytterligare minst ett sjukfall inom ett år, kvinnor och män. Byggbranschen, Svenskt Näringsliv/LO.

Andelen upprepad sjukfrånvaro är ungefär densamma för de fem yrkesgrupperna, men med något lägre andel för yrkesgrupperna *elektriskt arbete* och *isolerings- och VVS-montörer*. Högst andel upprepad sjukfrånvaro har åldersgruppen 46–55 år.

Sammantaget för perioden 2015–2019 har byggbranschen en något lägre andel upprepad sjukfrånvaro än snittet för samtliga privatanställda arbetare för både kvinnor och män.

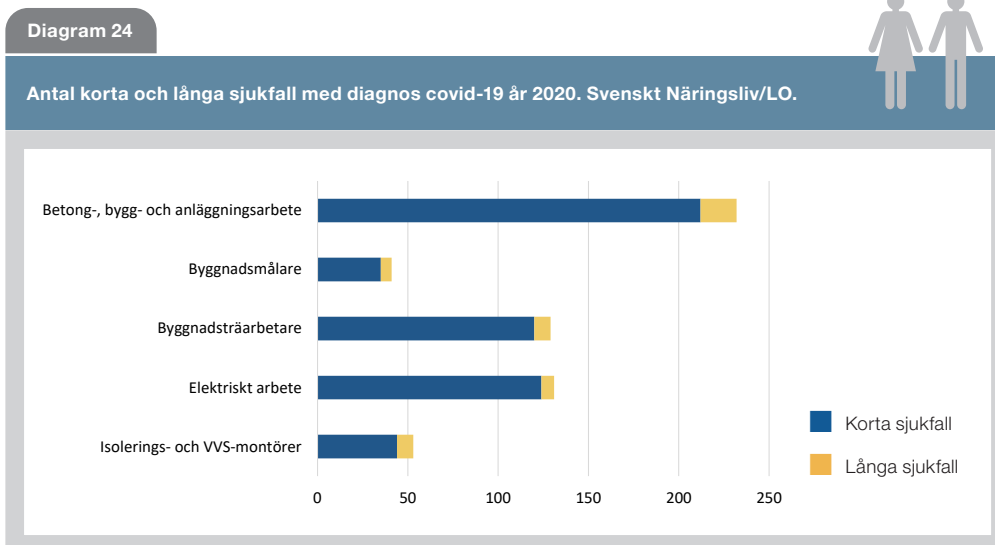
I drygt hälften av de efterföljande sjukfallen tillhör diagnosen samma diagnoskapitel som i det ursprungliga sjukfallet. Det vanligast förekommande bytet av diagnoskapitel är att det ursprungliga sjukfallet tillhör diagnoskapitlet *skador och förgiftningar* och det efterföljande diagnoskapitlet *muskuloskeletala diagnoser*. Efterföljande sjukfall har överlag en något större andel *psykiska* och *muskuloskeletala diagnoser* och en mindre andel *skador och förgiftningar*, jämfört med nya korta sjukfall.

Covid-19 – kort- och långvarig sjukfrånvaro

I detta avsnitt redovisas antalet korta och långa sjukfall inom byggbranschen med diagnos *covid-19* under pandemins första år. Sjukfallen har ersatts av avtalsgrupp-sjukförsäkringen AGS och behöver inte vara arbetsrelaterade. Som framgår i **diagram 24** har *covid-19* främst lett till korta sjukfall. Åldersgrupperna 46–55 år och 56–64 år står för majoriteten av sjukfallen med diagnos *covid-19*.

Utöver sjukfall med diagnos *covid-19* har det under 2020 skett en ökning av sjukfall inom diagnoskapitel som innehåller covid-liknande symtom som feber och hosta. I början av pandemin saknades möjlighet att testa för *covid-19* så många av dessa sjukfall var sannolikt *covid-19*.

Förslag på förebyggande åtgärder

Grundprinciper för att förebygga arbetsmiljörisker

Det finns några grundläggande principer som alla delaktiga i byggprojekt kan följa för att förebygga arbetsmiljörisker som kan uppstå i bygg- eller bruksskedet. Principerna bygger på att man i första hand ska välja lösningar som tar bort arbetsmiljöriskerna helt. I andra hand ska riskerna bedömas och åtgärdas.

Både de som är involverade under planeringen och projekteringen och de som jobbar i byggskedet ska förebygga arbetsmiljörisker. Alla, det vill säga både byggherre, byggarbetsmiljösamordnare, projektörer och entreprenörer, kan följa de här grundprinciperna för att förebygga arbetsmiljörisker som kan uppstå i bygg- eller bruksskedet:

1. Identifiera och undvika risker.
2. Bedöma risker som inte kan undvikas.
3. Hantera risker genom att:
  - A. Åtgärda riskerna vid källan.
  - B. Ersätta farliga ämnen med ämnen som är ofarliga, eller mindre farliga, så långt det är möjligt.
  - C. Prioritera gemensamma skyddsåtgärder framför individuella.
  - D. Ta hänsyn till den tekniska utvecklingen.
  - E. Ta hänsyn till människors olika förutsättningar.
  - F. Ge klara och tillräckliga instruktioner som alla berörda kan förstå.

Källa Arbetsmiljöverket <https://www.av.se/produktion-industri-och-logistik/bygg/forebygg-risker-pa-byggarbetsplatsen/grundprinciper-for-att-forebygga-arbetsmiljorisker/>

Prevent – Arbetsmiljö inom byggbranschen

Här finns material för dig som jobbar med el, måleri, rivning, VVS och anläggning

Du hittar bland annat checklistor för riskbedömning och åtgärder av arbetsmiljörisker, samt skrifter om byggdamm och samordningsansvar. Det finns också en bok, *Forma arbetsmiljön*, som ger byggherrar, projektörer, entreprenörer och byggarbetsmiljösamordnare hjälp att lösa arbetsmiljöfrågor

<https://www.prevent.se/bransch/byggverksamhet/>

Byggbranschens säkerhetspark

En fysisk samlingsplats för branschsamverkan och utveckling av arbetsmiljö-hälsa och säkerhet. I säkerhetsparken handlar det om att relatera till sin egen, arbetsgruppen och andra aktörers förhållning till säkerhetskulturella frågeställningar och utmaningar.

[Hem - Byggbranschens Säkerhetspark \(sakerhetspark.se\)](http://sakerhetspark.se)

RAMP

RAMP är ett verktyg som stöder bedömningen och hanteringen av belastningsergonomiska risker i arbeten med manuell hantering. Det är forskningsbaserat och utvecklat i Sverige, i nära samarbete mellan forskare vid KTH Kungliga Tekniska Högskolan och praktiker på företag

[Om RAMP | KTH](#)

Vibrationsdatabasen

I Sveriges nationella vibrationsdatabas hittar du uppgifter om fältmätta och CE-deklarerade vibrationsnivåer hos flera hand-hållna vibrerande maskintyper.

[Vibrationsdatabasen \(umu.se\)](http://vibrationsdatabasen.umu.se)

Fallträning förebygger fallolyckor på jobbet

Svenska Judoförbundet och Afa Försäkring förebygger fallolyckor och skapar ökad trygghet på svenska arbetsplatser genom *Fallkompetens i arbetslivet*. Med hjälp av det särskilt framtagna fallförebyggande träningsprogrammet *Judo4Balance* får arbetstagarna träna styrka, balans och fallteknik. Syftet med träningen är att förebygga fallolyckor och minska skador vid fall på arbetsplatsen inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Mer information och möjlighet att ta del av fallträningen hittar du här:

[Fallkompetens i arbetslivet – Svenska Judoförbundet](#)

Urval av forskningsprojekt på Afa Försäkring

Branschintervention som metodik för en bättre arbetsmiljö

Projektledare: Jörgen Eklund, Karolinska Institutet

Projektet förbättrar arbetsmiljön i byggbranschen, och arbetsplatsnära insatser för arbetsmiljön i allmänhet, genom att ta fram mer kunskap om vad som bör och kan göras. Forskarna samlar in erfarenheter och goda exempel och hjälper bransch-kunniga att ta fram nya lösningar på arbetsmiljöproblem i branschen.

Byggindustrins säkerhetspark – ett program för säkerhetskultur

Projektledare: Jan Johansson, Luleå universitet

Byggindustrin har många allvarliga arbetsskador. Nära Arlanda flygplats byggs en så kallad säkerhetspark för byggindustrin. Det är ett område där man kan träna på att arbeta säkert och även reflektera kring säkerhet. Det är också en plats för att utveckla och testa säkrare arbetssätt för byggen. Forskarna undersöker hur säkerhetskultur, det vill säga gemensamma värderingar och beteenden som är inriktade på säkerhet, kan finnas med i parkens aktiviteter. Ett större fokus på säkerhetskultur kan bidra till färre olyckor på byggarbetsplatser.

Personlig skyddsutrustning – strategier och rekommendationer för ökad användning genom anpassning till användare, uppgift och kontext

Projektledare: Anna-Lisa Osvalder, Chalmers tekniska högskola

Ibland använder anställda inte skyddsutrustning fast de borde, eller använder den på fel sätt. Då uppstår skador och olyckor som skulle kunna förebyggas, inte minst inom bygg- och fartygsbranschen. Projektet undersöker varför och när personlig skyddsutrustning inte används i dessa branscher. Forskarna tar fram råd och rekommendationer för att öka användningen av skyddsutrustning. Det kan leda till färre skador och olyckor.

10 år med Bas-P och Bas-U – hur kan deras effektivitet öka och byggarbetsmiljön bli säkrare?

Projektledare: Sanny Shamoun, IVL Svenska Miljöinstitutet

Sedan 2009 har Arbetsmiljöverkets föreskrift (1999:3) krävt att byggarbetsplatser ska ha byggarbetsmiljösamordnare, så kallade bas-P och bas-U. Byggbranschen har mycket arbetsskador och många olika arbetsmiljörisker. Projektet ska undersöka hur det fungerar med dessa arbetsmiljösamordnare och hur de kan stöttas på bästa sätt. Målet är att förbättra samordnarnas möjligheter att bidra till en god arbetsmiljö och förhindra arbetsolyckor.

Hälsobygget. Interventionsstudie för god arbetsmiljö i mindre företag i entreprenörskedjor i stora bygg- och anläggningsprojekt

Projektledare: Anders Pousette, Göteborgs universitet

Bygg- och anläggningsindustrin är en bransch med riskabel arbetsmiljö. Här förekommer buller, damm, vibrerande verktyg, farliga kemikalier, tunga lyft och fallolyckor. Dessutom arbetar man ofta med underentreprenörer i flera led. Många av de företagen är små och har svårt att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Projektet utvecklar och testar sätt att få ett fungerande arbetsmiljöarbete i små företag inom bygg- och anläggningsbranschen.

Nanopartiklar inom byggsektorn – nya material, nya hälsorisker, nya åtgärder

Projektledare: Christina Isaxon, Lunds universitet

Så kallade nanopartiklar blir vanligare i byggmaterial. Det är partiklar som är så små att de mäts i miljarddels meter, nanometer. De finns bland annat i färger, cement och isolering. Man misstänker att de kan öka risken för hjärtkärlsjukdomar och annan sjukdom. Projektet undersöker hur vanliga nanopartiklar är i byggbranschen, hur utsatta yrkesgrupper där är för dem och hur skadligt damm med sådana små partiklar är. Kunskaperna kan leda till bättre skydd för byggarbetare.

Jämförande studie i fält av arbete med och utan självkompakterande betong – tekniska mätningar av fysisk exponering och ekonomiskt utfall

Projektledare: Mikael Forsman, KTH

Byggnads- och betongarbetare drabbas ofta av arbetsskador orsakade av vibrationer, buller och tungt arbete. Vid traditionell betonggjutning jämnar man ut betongen och tar bort luftbubblor med hjälp av handhållna vibreringsstavar. Idag finns en typ av betong som inte behöver vibreras, men denna självkompakterande betong används endast i begränsad omfattning. I projektet studerar man hur användning av de olika betongtyperna påverkar fysisk belastning för betongarbetare och produktionskostnader.

Symtom och sensorisk funktion efter el-olycka

Projektledare: Magnus Thordstein, Region Östergötland

Varje år rapporteras cirka 450 elolycksfall in till Elsäkerhetsverket. Nästan alla är arbetsolyckor och elektriker är den mest drabbade yrkesgruppen. Det saknas kunskap om vilka skador som olyckorna kan leda till, inte minst när det gäller nervskador som känselbortfall och smärtor. Projektet undersöker hur den del av nervsystemet som inte består av hjärnan eller ryggmärgen, de så kallade nervtrådarna, påverkas av elolyckor. Med mer kunskap blir det lättare att diagnostisera och följa upp sådana skador.

Vattenbaserad målarfärg, hud- och luftvägsexponering

Projektledare: Anna Dahlman-Höglund, Göteborgs universitet

Målare använder ofta vattenbaserade färger med allergiframkallande konserveringsmedel. De arbetar ibland i t-shirts och kortbyxor, vilket innebär att färg kommer på huden. Projektet undersöker om de konserveringsmedel som används (isothiazolioner, ISO) i vattenbaserad målarfärg orsakar eksem och luftvägsbesvär. Dessutom undersöker forskarna hur mycket sådana konserveringsmedel målare utsätts för.

Säker ledare – Ett samverkansprojekt för att förbättra säkerhetsledarskap och säkerhetskultur i bygg- och anläggningsindustrin

Projektledare: Martin Grill, Göteborgs universitet

Var femte dödsolycka i byggbranschen drabbar en ung person. Byggplatschefernas ledarskap är avgörande för säkerheten. Men det gäller att de får bra utbildning och introduktion. Projektet undersöker hur unga nyanställda platschefer på byggen påverkas och själva påverkas av säkerhetskulturen på sina nya arbetsplatser. Projektet ska också undersöka hur ledarskapet kring säkerhet kan utvecklas. Målet är tryggare byggarbetsplatser.

Går trygga medarbetare säkrare? Rollen av psykologisk trygghet för främjande av arbetsmiljösäkerhet i högriskorganisationer

Projektledare: Maria Åberg, Göteborgs universitet

Psykologisk trygghet är en benämning på miljön i en grupp där deltagarna känner sig så trygga att det främjar kreativitet och lärande. Trots att forskning visar att denna typ av gruppklimat är betydelsefull i arbetslivet saknas studier av hur det påverkar säkerheten på en arbetsplats. I projektet studerar man samband mellan psykologisk trygghet och säkerhet och hälsa i branscher med hög risk för arbetsskador för att få ny kunskap om hur man skapar en säker arbetsmiljö och minskar risken för olyckor.

Arbetsrelaterad exponering och suicidalt beteende hos män i yrkesverksam ålder.

Projektledare: Malin Mattson Molnar, Karolinska Institutet

Vi vet väldigt lite om hur faktorer i arbetsmiljön påverkar risken för självmord och självmordsförsök. Tidigare var det mest högutbildade som tog livet av sig, nu tyder forskning på att det blir allt fler arbetare. Forskarna bakom projektet kartlägger samband mellan yrke, arbetsmiljö och så kallad suicidalt beteende. Kunskaperna kan användas för att ta fram insatser mot självmord i arbetslivet.

Byggnadssnickare och vibrerande verktyg – aktuell exponering, skadepanorama och dos-respons samband

Projektledare: Catarina Nordander, Lunds universitet

Vibrationsskador i händerna är vanliga inom byggbranschen och en av de vanligaste arbets-skadorna bland män. Många av drabbade är unga och får känselbortfall och nervskador i händerna efter att ha använt vibrerande verktyg på arbetet. Mer kunskap om vibrationer och dess effekter behövs för att förebygga risker och ohälsa inom byggbranschen. Projektet undersökte exponeringen för vibrationer inom byggindustrin, hur det påverkar dem som utsätts samt hur väl gällande regler följs. Projektet genomförde såväl intervjuer som enkätundersökningar och medicinska undersökningar

Ned med olyckorna i byggindustrin!

En bok för dig som vill veta hur man gör. Populärvetenskapligt om resultat från forskningsprogrammet SveDan

Projektledare: Marianne Törner, Göteborgs universitet

[Säkra-bygget.pdf \(amm.se\)](#)

Bortom noll – en hälsofrämjande byggbransch

Projektledare: Jan Johansson, Luleå universitet

I byggbranschen sker ungefär tusen allvarliga arbetsplatsolyckor varje år, varav några är dödsolyckor. Sveriges Byggindustrier och Byggnads ville genom projektet på ett neutralt sätt beskriva läget och orsakerna till problemen. Studien har varit en grund för ett åtgärdsprogram som ett steg mot visionen om ett hälsofrämjande byggarbete.

Läs mer om våra FoU-projekt i forskningsarkivet fou.afaforsakring.se

Publikation av Afa Försäkrings analysavdelning, kontakt:
analys@afaforsakring.se

9 av 10 är försäkrade genom jobbet

POSTADRESS **Afa Försäkring 106 27 Stockholm** • BESÖKSADRESS **Klara Södra Kyrkogata 18**
KUNDCENTER **0771-88 00 99** • VÅXEL **08-696 40 00** • afaforsakring.se